

FABRYKA KOTŁÓW RAFAKO S.A.

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2008 ROKU
WRAZ Z OPINIĄ BIEGŁEGO REWIDENTA**

SPIS TREŚCI

Rachunek zysków i strat.....	1
Bilans.....	2
Rachunek przepływów pieniężnych.....	3
Sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych	4
Dodatkowe informacje i objaśnienia	5
1. Informacje ogólne.....	5
2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego	5
3. Skład Zarządu Spółki.....	6
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	7
5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	7
5.1. Profesjonalny osąd.....	7
5.2. Niepewność szacunków	7
6. Istotne zasady rachunkowości	8
6.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego.....	8
6.2. Oświadczenie o zgodności.....	8
6.3. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych.....	8
6.4. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości.....	8
6.5. Nowe standardy, zmiany i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	8
6.5.1 Nowe standardy, zmiany i interpretacje, które na dzień 31 grudnia 2008 roku zostały	8
zatwierdzone przez Unię Europejską.....	8
6.5.2 Nowe standardy, zmiany i interpretacje, które na dzień 31 grudnia 2008 roku nie zostały	9
jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską	9
6.6. Korekta błęd.....	11
6.7. Inwestycje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i pozostałych.....	11
6.8. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	11
6.9. Rzeczowe aktywa trwale.....	12
6.10. Koszty finansowania zewnętrznego	13
6.11. Nieruchomości inwestycyjne	13
6.12. Wartości niematerialne.....	13
6.13. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	15
6.14. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych.....	15
6.15. Aktywa finansowe.....	15
6.16. Utrata wartości aktywów finansowych.....	16
6.16.1 Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu.....	16
6.16.2 Aktywa finansowe wykazywane według kosztu.....	17
6.16.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	17
6.17. Pochodne instrumenty finansowe	17
6.18. Wbudowane instrumenty pochodne	17
6.19. Zapasy.....	18
6.20. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	18
6.21. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.....	18
6.22. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	18
6.23. Rezerwy	19
6.24. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe	19
6.25. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania.....	19
6.26. Leasing.....	20
6.27. Przychody.....	20
6.27.1 Sprzedaż produktów i towarów	20
6.27.2 Świadczenie usług.....	20
6.27.3 Umowy o usługi budowlane.....	21

SPIS TREŚCI

6.27.4	Odsetki.....	22
6.27.5	Dywidendy.....	22
6.27.6	Przychody z tytułu wynajmu.....	22
6.27.7	Dotacje rządowe.....	22
6.28.	Podatki.....	22
6.28.1	Podatek bieżący.....	22
6.28.2	Podatek odroczony.....	22
6.28.3	Podatek od towarów i usług.....	23
6.29.	Zysk netto na akcję.....	23
7.	Informacje dotyczące segmentów działalności.....	24
8.	Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną.....	26
9.	Przychody i koszty.....	27
9.1.	Przychody ze sprzedaży produktów i usług.....	27
9.2.	Koszty sprzedanych produktów i materiałów.....	28
9.3.	Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych, odpisy aktualizujące ujęte w rachunku zysków i strat.....	28
9.4.	Koszty świadczeń pracowniczych.....	29
9.5.	Pozostałe przychody operacyjne.....	29
9.6.	Pozostałe koszty operacyjne.....	29
9.7.	(Koszty)/przychody finansowe netto.....	30
10.	Podatek dochodowy.....	30
10.1.	Obciążenie podatkowe.....	30
10.2.	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej.....	31
10.3.	Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2008 roku.....	31
11.	Działalność zaniechana.....	32
12.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS.....	32
13.	Zysk przypadający na jedną akcję.....	33
14.	Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty.....	33
15.	Rzeczowe aktywa trwale.....	34
16.	Rzeczowe aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży.....	35
17.	Nieruchomości inwestycyjne.....	35
18.	Wartości niematerialne.....	35
19.	Połączenia jednostek gospodarczych.....	37
20.	Udział we wspólnym przedsięwzięciu.....	38
21.	Akcje/udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie.....	38
22.	Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.....	41
23.	Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe).....	42
24.	Świadczenia pracownicze.....	42
24.1.	Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia.....	42
24.2.	Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.....	42
25.	Zapasy.....	43
26.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	43
26.1.	Należności z tytułu dostaw, robót i usług (brutto) - o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:.....	44
26.2.	Należności z tytułu dostaw, robót i usług, przeterminowane (brutto) –z podziałem na należności nie spłacone w okresie:.....	44
26.3.	Należności krótkoterminowe brutto (struktura walutowa).....	45
27.	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.....	45
28.	Lokaty krótkoterminowe.....	45
29.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	45
30.	Inwestycje krótkoterminowe przeznaczone do obrotu.....	46
31.	Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe.....	46
31.1.	Kapitał podstawowy.....	46

SPIS TREŚCI

31.2.	Wartość nominalna akcji	46
31.3.	Prawa akcjonariuszy	46
31.4.	Akcjonariusze Spółki o znaczącym udziale.....	47
31.5.	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.....	47
31.6.	Kapitał zapasowy	48
31.7.	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych.....	48
31.8.	Zyski zatrzymane	48
32.	Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	49
33.	Rezerwy	50
33.1.	Zmiany stanu rezerw	50
33.2.	Rezerwa na przewidywane straty na kontraktach.....	50
33.3.	Rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne.....	50
34.	Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu.....	51
35.	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	51
36.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe.....	52
36.1.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	52
36.2.	Pozostałe zobowiązania niefinansowe.....	53
36.3.	Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychody przyszłych okresów	53
36.4.	Rezerwa na koszty niewykorzystanych urlopów	53
36.5.	Rezerwa z tytułu premii.....	53
36.6.	Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych.....	53
37.	Należności i zobowiązania warunkowe.....	54
37.1.	Należności warunkowe	54
37.2.	Zobowiązania warunkowe	54
37.3.	Zobowiązania inwestycyjne.....	54
37.4.	Sprawy sądowe	55
37.5.	Gwarancje	55
37.6.	Rozliczenia podatkowe	56
38.	Informacje o podmiotach powiązanych.....	57
38.1.	Jednostka dominująca Spółki	58
38.2.	Podmiot o znaczącym wpływie na Spółkę.....	58
38.3.	Jednostka stowarzyszona	58
38.4.	Wspólne przedsięwzięcie, w którym Spółka jest współnikiem.....	58
38.5.	Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi	58
38.6.	Pożyczka udzielona członkom Zarządu i Rady Nadzorczej.....	58
38.7.	Transakcje z udziałem innych członków Zarządu.....	58
38.8.	Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej	59
38.9.	Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych	60
39.	Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	60
40.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym.....	61
40.1.	Ryzyko stopy procentowej	61
40.2.	Ryzyko walutowe	62
40.3.	Ryzyko cen towarów	63
40.4.	Ryzyko kredytowe.....	63
40.5.	Ryzyko związane z płynnością	64
41.	Instrumenty finansowe.....	65
41.1.	Wartości godziwe.....	65

SPIS TREŚCI

41.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych.....	66
41.3. Ryzyko stopy procentowej.....	69
42. Struktura zatrudnienia	71
43. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	71

Rachunek zysków i strat

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku (w tysiącach złotych)

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Przychody ze sprzedaży		1 061 775	969 503
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	9.1	1 055 472	966 507
Przychody ze sprzedaży materiałów	9.1	6 303	2 996
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	9.2	(957 595)	(909 880)
Zysk brutto ze sprzedaży		104 180	59 623
Pozostałe przychody operacyjne	9.5	15 796	12 136
Koszty sprzedaży		(14 513)	(13 604)
Koszty ogólnego zarządu		(17 250)	(15 649)
Pozostałe koszty operacyjne	9.6	(34 584)	(24 906)
Zysk z działalności operacyjnej		53 629	17 600
Przychody finansowe	9.7	17 801	22 038
Koszty finansowe	9.7	(45 940)	(21 406)
Zysk brutto		25 490	18 232
Podatek dochodowy	10	(10 460)	(4 802)
Zysk netto za rok obrotowy		15 030	13 430
Zysk na jedną akcję	13		
– podstawowy z zysku za rok obrotowy		0,22	0,28

Bilans
na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz 31 grudnia 2007 roku
(w tysiącach złotych)

	Nota	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
AKTYWA			
Aktywa trwałe (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	15	127 123	108 241
Nieruchomości inwestycyjne	17	–	–
Wartości niematerialne	18	6 819	3 002
Aktywa finansowe	21,23	42 497	45 994
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	10	40 482	33 088
		216 921	190 325
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	25	51 988	26 639
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26,26.1	194 891	184 331
Należności z tytułu podatku dochodowego		5 073	3 123
Rozliczenia międzyokresowe	27	50 093	68 093
Lokaty krótkoterminowe	28	157 877	166 129
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	29	71 252	9 649
Inwestycje krótkoterminowe		31 896	52 528
		563 070	510 492
Aktywa długoterminowe sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	16	–	–
SUMA AKTYWÓW		779 991	700 817
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	31.1	139 200	139 200
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	31.5	36 778	36 778
Kapitał zapasowy	31.6	139 644	126 214
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	31.7	921	–
Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	31.8	14 164	13 430
		330 707	315 622
Zobowiązania długoterminowe			
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	32	–	–
Rezerwy	33	21 703	31 451
		21 703	31 451
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	36.1	165 423	194 420
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	32	–	–
Zobowiązania finansowe	36.1	18 116	229
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	36.2	–	–
Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	36.3	244 042	159 095
		427 581	353 744
Zobowiązania razem		449 284	385 195
SUMA PASYWÓW		779 991	700 817

Rachunek przepływów pieniężnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 (w tysiącach złotych)

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2008	Rok zakończony 31 grudnia 2007
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		25 490	18 232
Korekty o pozycje:			
Amortyzacja	9.3	57 440	(54 932)
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych		1 475	3 375
Odsetki, prowizje i dywidendy, netto		2 651	(3 551)
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej		37 761	(7 870)
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu należności		(10 559)	(4 503)
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu zapasów		(25 349)	(8 985)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek		(31 691)	36 324
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych		102 947	(68 930)
Zmiana stanu rezerw		(9 748)	14 016
Podatek dochodowy zapłacony		(21 003)	(25 022)
Pozostałe		–	145
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		82 930	(36 700)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		16	48
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		(30 785)	(27 715)
Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych		–	–
Nabycie nieruchomości inwestycyjnych		–	–
Sprzedaż aktywów finansowych		80 225	191 449
Nabycie aktywów finansowych		(68 956)	(244 765)
Dywidendy i odsetki otrzymane		2 692	4 789
Splata udzielonych pożyczek		–	–
Udzielenie pożyczek		–	–
Pozostałe		–	–
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(16 808)	(76 194)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji akcji		–	104 400
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		(97)	(116)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów		14	7 063
Splata pożyczek/kredytów		(14)	(7 060)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom		–	–
Odsetki zapłacone		(117)	(81)
Prowizje bankowe		(5 226)	(4 808)
Pozostałe		–	–
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(5 440)	99 398
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		60 682	(13 496)
Różnice kursowe netto		921	–
Środki pieniężne na początek okresu	29	9 649	23 145
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym	29	71 252	9 649
O ograniczonej możliwości dysponowania		96	160

Sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku oraz za rok zakończony dnia
31 grudnia 2007 roku (w tysiącach złotych)

	<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Różnice kursowe przeliczenia jednostki z zagranicznej</i>	<i>Zyski zatrzymane/ (straty) niepokryte</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
Na 1 stycznia 2007 roku	34 800	36 778	115 568	–	10 646	197 792
Emisja akcji	104 400	–	–	–	–	104 400
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	10 646	–	(10 646)	–
Podział wyniku powstałego z wyceny do wartości godziwej	–	–	–	–	–	–
Wynik okresu	–	–	–	–	13 430	13 430
Wypłata dywidendy	–	–	–	–	–	–
Na 31 grudnia 2007 roku	139 200	36 778	126 214	–	13 430	315 622
Na 1 stycznia 2008 roku	139 200	36 778	126 214	–	13 430	315 622
Emisja akcji	–	–	–	–	–	–
Korekta kapitału	–	–	–	–	(866)	(866)
Różnice kursowe przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	–	921	–	921
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	13 430	–	(13 430)	–
Podział wyniku powstałego z wyceny do wartości godziwej	–	–	–	–	–	–
Wynik okresu	–	–	–	–	15 030	15 030
Na 31 grudnia 2008 roku	139 200	36 778	139 644	921	14 164	330 707

Dodatkowe informacje i objaśnienia

1. Informacje ogólne

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A. ("Spółka", "RAFAKO") jest spółką akcyjną z siedzibą w Raciborzu, ul. Łąkowa 33. Spółka została utworzona aktem notarialnym z dnia 12 stycznia 1993 roku. W dniu 24 sierpnia 2001 roku została wpisana do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 34143 prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Spółce nadano numer statystyczny REGON 270217865.

Czas trwania Spółki jest nieoznaczony.

Sprawozdanie finansowe Spółki obejmuje okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku oraz zawiera dane porównywalne za rok zakończony 31 grudnia 2007 roku.

Podstawowym przedmiotem działania Spółki jest:

- produkcja wytwornic pary, a w szczególności wszelka działalność produkcyjna, kompletacyjna handlowa, na rachunek własny, w pośrednictwie i w kooperacji, z partnerami krajowymi i zagranicznymi dotycząca maszyn i urządzeń energetycznych oraz ochrony środowiska (PKD 28.30.A.)
- działalność usługowa, w tym świadczenie usług gwarancyjnych i pogwarancyjnych na produkowane przez wytwórców krajowych i zagranicznych, w wyżej wymienionym zakresie na rzecz podmiotów w obrocie krajowym i zagranicznym (PKD 28.30.B.)
- produkcja konstrukcji metalowych (PKD 28.11.B.)
- działalność usługowa w zakresie instalowania konstrukcji metalowych (PKD 28.11.C.)
- produkcja urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych, z wyjątkiem urządzeń przeznaczonych dla gospodarstwa domowego (PKD 29.23.Z.)
- działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych, z wyjątkiem urządzeń przeznaczonych dla gospodarstwa domowego, gdzie indziej niesklasyfikowana (PKD 29.24.B.)
- produkcja cystern, pojemników i zbiorników metalowych (PKD 28.21.Z.)
- obróbka mechaniczna elementów metalowych (PKD 28.52.Z.)
- obróbka metali i nakładanie powłok na metale (PKD 28.51.Z.)
- produkcja narzędzi mechanicznych (PKD 29.40.A.)
- działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji narzędzi mechanicznych (PKD 29.40.B.)
- działalność w zakresie projektowania technologicznego łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru dla budownictwa, przemysłu i ochrony środowiska (PKD 74.20.A.).

Spółka nie posiada wewnętrznych jednostek organizacyjnych sporządzających samodzielne sprawozdania finansowe.

Laris Investment Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (jednostka zależna od ELEKTRIM S.A.) posiada 37,45% akcji zwykłych jednostki Spółki.

ELEKTRIM S.A. z siedzibą w Warszawie posiada 12,47% akcji zwykłych Spółki (31 grudnia 2007 roku: 12,47%).

2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Spółka prezentująca niniejsze sprawozdanie sporządza również skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku, które zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 9 kwietnia 2009 roku.

3. Skład Zarządu Spółki

W skład Zarządu Spółki na dzień 31 grudnia 2008 roku wchodził:

Wiesław Różacki	Prezes Zarządu
Roman Jarosiński	Wiceprezes Zarządu
Eugeniusz Myszk	Wiceprezes Zarządu
Jerzy Thamm	Wiceprezes Zarządu

W skład Rady Nadzorczej Spółki na dzień 31 grudnia 2008 roku wchodził:

Krzysztof Pawelec	Przewodniczący
Leszek Wysłocki	Wiceprzewodniczący
Grażyna Kuś	Członek
Witold Okarma	Członek
Sławomir Sykucki	Członek
Marek Wiak	Członek
Marian Woronin	Członek

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu Spółki, natomiast zmianie uległ skład Rady Nadzorczej Spółki. W dniu 18 czerwca 2008 roku Walne Zgromadzenie Spółki powołało Radę Nadzorczą na VI kadencję.

W związku z wygaśnięciem z dniem 31 grudnia 2008 roku Umowy o zarządzanie, Wiceprezes Zarządu Pan Jerzy Thamm złożył rezygnację z pełnionej funkcji z dniem 1 stycznia 2009 roku.

W skład Zarządu Spółki na dzień 31 grudnia 2007 roku wchodził:

Wiesław Różacki	Prezes Zarządu
Roman Jarosiński	Wiceprezes Zarządu
Eugeniusz Myszk	Wiceprezes Zarządu
Jerzy Thamm	Wiceprezes Zarządu

W skład Rady Nadzorczej Spółki na dzień 31 grudnia 2007 roku wchodził:

Krzysztof Pawelec	Przewodniczący
Leszek Wysłocki	Wiceprzewodniczący
Piotr Fugiel	Członek
Witold Okarma	Członek
Sławomir Sykucki	Członek
Marek Wiak	Członek
Andrzej Banasiewicz	Członek

W roku zakończonym 31 grudnia 2007 roku miały miejsce zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki. W dniu 19 czerwca 2007 roku Pan Marian Woronin złożył rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki. Zwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A. uwzględniając złożoną rezygnację powołało w dniu 19 czerwca 2007 roku w skład Rady Nadzorczej Spółki Pana Andrzeja Banasiewicza.

Do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego do publikacji nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu Spółki.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki w dniu 9 kwietnia 2009 roku.

5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

5.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

Klasyfikacja umów leasingu, w których Spółka występuje jako leasingobiorca

Spółka występuje jako strona umów leasingu. Każda z podpisanych umów leasingu analizowana jest pod kątem ryzyka i korzyści wynikających z tytułu korzystania z aktywów nabytych w ramach umowy i w zależności od jej oceny zgodnie z wymogami MSSF, zostaje sklasyfikowana jako umowa leasingu operacyjnego lub finansowego.

Klasyfikacja umów o usługę budowlaną

Z chwilą podpisania umowy o usługę budowlaną, kierownictwo dokonuje oceny dotyczącej sposobu ujmowania przychodów i kosztów z umów i decyduje czy umowa powinna zostać rozliczana zgodnie z metodą stopnia zaawansowania czy metodą rozpoznania przychodów do wysokości poniesionych kosztów.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na każdy dzień bilansowy kierownictwo Spółki dokonuje oceny czy w ramach podpisanych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu).

Klasyfikacja aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy posiadane aktywa finansowe są inwestycjami utrzymywanymi do terminu zapadalności.

5.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości aktywów

Spółka na koniec roku obrotowego przeprowadza testy na utratę wartości aktywów. Wymaga to oszacowania wartości użytkowej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należą te aktywa. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów. Szczegóły dotyczące wartości odpisów aktualizujących wartość aktywów na dzień bilansowy zostały przedstawione w notach: 15, 18, 21, 25 i 26 dodatkowych informacji i objaśnień.

Rezerwa na przewidywane straty na kontrakcie

Na każdy dzień bilansowy Spółka dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu umów o usługę budowlaną rozliczanych metodą stopnia zaawansowania kontraktu. Przewidywaną stratę na kontrakcie Spółka ujmuje jako koszt zgodnie z MSSF. Szczegóły dotyczące rozliczenia przychodów i kosztów z umów o usługę budowlaną za rok obrotowy zostały przedstawione w notach: 7, 8, 27, 33 oraz 36.3 dodatkowych informacji i objaśnień.

Kurs walutowy przyjęty do wyceny umów o usługę budowlaną denominowanych w walutach obcych

Na każdy dzień bilansowy Spółka przeprowadza analizę, dotyczącą struktury walutowej zawartych kontraktów w celu określenia, który kurs walutowy (kurs „forward” czy średni kurs NBP obowiązujący dla danej waluty na dzień bilansowy) w bardziej wiarygodny sposób przybliży całkowity wynik finansowy na kontraktach. Jak wspomniano powyżej, szczegóły dotyczące rozliczenia przychodów i kosztów z umów o usługę budowlaną za rok obrotowy zostały przedstawione w notach 7, 8, 27, 33 oraz 36.3 dodatkowych informacji i objaśnień.

6. Istotne zasady rachunkowości

6.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, zmodyfikowaną w przypadku instrumentów finansowych.

Sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych polskich („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Spółkę.

6.2. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz MSSF zatwierdzonymi przez UE. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Spółka zastosowała MSSF według stanu obowiązującego na 31 grudnia 2008 roku.

6.3. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru Spółki i walutą sprawozdawczą niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

6.4. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Niniejsze sprawozdanie finansowe oraz porównywalne dane finansowe za 2007 rok zostały sporządzone zgodnie ze standardami MSSF. W 2008 roku nie miały miejsca zmiany stosowanych zasad rachunkowości.

6.5. Nowe standardy, zmiany i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej wydała następujące standardy, zmiany oraz interpretacje, które na dzień 31 grudnia 2008 roku nie weszły jeszcze w życie:

6.5.1 Nowe standardy, zmiany i interpretacje, które na dzień 31 grudnia 2008 roku zostały zatwierdzone przez Unię Europejską

- MSSF 8 „Segmenty działalności”

Standard MSSF 8 został wydany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 30 listopada 2006 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2009 roku. MSSF 8 zastępuje Międzynarodowy Standard Rachunkowości Finansowej 14 „Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności”. Standard ten określa wymogi dotyczące ujawniania informacji o segmentach działalności jednostki gospodarczej, a także informacji dotyczących produktów i usług, obszarów geograficznych, w których prowadzona jest działalność oraz głównych klientów. Spółka zastosuje MSSF 8 od 1 stycznia 2009 roku.

- Zaktualizowany MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”

Zaktualizowany MSR 1 został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 6 września 2007 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie. Wprowadzone zmiany dotyczą przede wszystkim prezentacji sprawozdań finansowych oraz wprowadzono wymóg ujawniania dodatkowych informacji w określonych okolicznościach. Zaktualizowany MSR 1 wprowadza także zmiany w kilku innych standardach rachunkowości. Spółka zastosuje się do powyżej opisanej zmiany do standardu od 1 stycznia 2009 roku.

- Zaktualizowany MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”

Zaktualizowany MSR 23 został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 29 marca 2007 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie. Zaktualizowany MSR 23 znosi dotychczas dopuszczaną możliwość bezpośredniego ujęcia w kosztach kosztów finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów. Wszystkie tego rodzaju koszty finansowania zewnętrznego muszą być aktywowane jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia danego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt. Spółka zastosuje się do powyżej opisanej zmiany do standardu od 1 stycznia 2009 roku.

- Zmiany do MSSF 2 „Płatności w formie akcji”

Zmiany w MSSF 2 zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w dniu 17 stycznia 2008 roku i obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie. Zmiany do MSSF 2 precyzują, czym są warunki nabycia uprawnień, w jaki sposób uwzględniać warunki inne niż warunki nabycia uprawnień oraz w jaki sposób uwzględniać anulowanie umów dotyczących płatności w formie akcji przez jednostkę lub kontrahenta. Spółka zastosuje się do powyżej opisanej zmiany do standardu od 1 stycznia 2009 roku.

- KIMSF 13 „Programy lojalnościowe dla klientów”

Interpretacja KIMSF 13 została opublikowana przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 5 lipca 2007 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie. KIMSF 13 eliminuje występujące obecnie w praktyce niespójności w sposobie ujmowania w księgach dóbr lub usług przekazywanych nieodpłatnie lub sprzedawanych po obniżonej cenie w ramach programów lojalnościowych dla klientów, które przedsiębiorstwa prowadzą w celu nagradzania swoich klientów poprzez punkty, mile lotnicze lub inne formy dodatkowych uprawnień przy sprzedaży dóbr lub usług. Spółka zastosuje KIMSR 13 od 1 stycznia 2009 roku.

- KIMSF 14 „Pułap dla aktywów z tytułu programu określonych świadczeń, minimalne wymogi w zakresie finansowania i ich wzajemne oddziaływanie”

Interpretacja KIMSF 14 została opublikowana przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 5 lipca 2007 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie. KIMSF 14 wyjaśnia przepisy Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 19 dotyczące wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń po okresie zatrudnienia w sytuacji, gdy istnieją minimalne wymogi finansowania. Aktywa z tytułu określonych świadczeń to nadwyżka wartości godziwej aktywów programu ponad bieżącą wartość zobowiązania z tytułu określonych świadczeń. MSR 19 ogranicza wycena aktywów z tytułu określonych świadczeń do wartości bieżącej korzyści ekonomicznych dostępnych w formie zwrotu z programu lub obniżki przyszłych składek na rzecz programu, na które z kolei mogą mieć wpływ minimalne wymogi finansowania. Spółka zastosuje KIMSR 14 od 1 stycznia 2009 roku.

6.5.2 Nowe standardy, zmiany i interpretacje, które na dzień 31 grudnia 2008 roku nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską

- Zaktualizowany MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdanie finansowe”

Zaktualizowany MSR 27 został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 10 stycznia 2008 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 lipca 2009 roku lub po tej dacie. Zaktualizowany MSR 27 wymaga ujmowania zmian wielkości udziału w jednostce zależnej jako transakcji kapitałowej, dlatego też zmiana taka nie będzie miała wpływu na wartość firmy ani nie będzie prowadzić do rozpoznania zysku bądź straty. Znowelizowany standard zmienia także sposób ujmowania strat poniesionych przez jednostkę zależną, przekraczających wartość inwestycji jak również sposób ujmowania utraty kontroli nad jednostką zależną. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zaktualizowany MSR 27 nie został jeszcze zatwierdzony przez UE.

- Zmiany do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” oraz zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”

Zmiany do MSR 39 oraz MSSF 7 zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 13 października 2008 roku i obowiązują od następnego dnia po ich ogłoszeniu. Zmiany w MSR 39 i MSSF 7 umożliwiają w wyjątkowych sytuacjach przekwalifikowanie określonych instrumentów finansowych z kategorii „przeznaczone do obrotu”. Obecny kryzys finansowy jest uważany za tego rodzaju sytuację wyjątkową, która uzasadniałaby skorzystanie przez przedsiębiorstwa z tej możliwości. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zmiany w MSR 39 i MSSF 7 nie zostały jeszcze zatwierdzone przez UE.

- Zaktualizowany MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”

Zaktualizowany MSSF 3 został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 10 stycznia 2008 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 lipca 2009 roku lub po tej dacie i będzie miał zastosowanie w przypadku połączeń jednostek gospodarczych występujących po tej dacie. Niniejszy standard dostarcza szczegółowych informacji dotyczących przeprowadzenia i rozliczenia w księgach rachunkowych połączenia jednostek gospodarczych metodą nabycia. Spółka zastosuje się do powyżej opisanej zmiany do standardu od 1 lipca 2009 roku. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zaktualizowany MSSF 3 nie został jeszcze zatwierdzony przez UE.

- Zmiana do MSSF 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy”

Zmiany do MSSF 1 zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 22 maja 2008 roku i obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie. Zmiany MSSF 1 pozwalają na zastosowanie jako „domniemany koszt” albo wartość godziwą albo wartość bilansową ustaloną według dotychczasowych zasad rachunkowości dla jednostek zależnych, stowarzyszonych oraz współzależnych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym. Ponadto zmiana wyeliminowała definicję metody kosztowej i zastąpiono ją zasadą rozpoznawania przychodu w związku z otrzymanymi dywidendami w jednostkowym sprawozdaniu finansowym. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zmiana MSSF 1 nie została jeszcze zatwierdzona przez UE.

- KIMSF 15 „Umowy na budowę nieruchomości”

Interpretacja KIMSF 15 została opublikowana przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 3 lipca 2007 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie. Interpretacja dotyczy podmiotów prowadzących działalność deweloperską i standaryzuje zasady ujmowania przychodów ze sprzedaży jednostek nieruchomości przez przekazaniem ryzyk i korzyści związanych z budową danej nieruchomości. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego interpretacja KIMSF 15 nie została jeszcze zatwierdzona przez UE.

- KIMSF 16 „Zabezpieczenie inwestycji netto w jednostkach zagranicznych”

Interpretacja KIMSF 16 została opublikowana przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 3 lipca 2007 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 października 2008 roku lub po tej dacie. Interpretacja dotyczy podmiotów stosujących zabezpieczenie inwestycji w jednostki zagraniczne i dostarcza informacji oraz wyjaśnień, kiedy oraz w jaki sposób zabezpieczenia te mogą być dokonywane. Najistotniejszym uregulowaniem jest wyeliminowanie możliwości stosowania rachunkowości zabezpieczenia różnic pomiędzy walutą funkcjonalną operacji zagranicznych, a walutą prezentacji sprawozdania finansowego jednostki dominującej. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego interpretacja KIMSF 15 nie została jeszcze zatwierdzona przez UE.

- KIMSF 17 „Przekazanie aktywów niegotówkowych właścicielom”

Interpretacja KIMSF 17 została opublikowana przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 27 listopada 2008 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 lipca 2009 roku lub po tej dacie. Interpretacja zawiera wytyczne w zakresie momentu rozpoznania dywidendy, wyceny dywidendy oraz ujęcia różnicy pomiędzy wartością dywidendy a wartością bilansową dystrybuowanych aktywów. Interpretacja wymaga także ujawnienia dodatkowych informacji w przypadku, gdy aktywa przeznaczone do dystrybucji spełniają kryteria uznania za działalność zaniechaną. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego interpretacja KIMSF 17 nie została jeszcze zatwierdzona przez UE.

- KIMSF 18 „Aktywa otrzymane od klientów”

Interpretacja KIMSF 18 została opublikowana przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej w dniu 29 stycznia 2009 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 lipca 2009 roku lub po tej dacie. Interpretacja zawiera wytyczne w zakresie ujęcia przeniesienia aktywów od klientów, mianowicie obejmuje ona sytuacje, w których spełniona jest definicja aktywa, identyfikację oddzielnie identyfikowalnych usług, ujęcie przychodu oraz ujęcie środków pieniężnych uzyskanych od klientów. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego interpretacja KIMSF 17 nie została jeszcze zatwierdzona przez UE.

Na dzień sporządzenia sprawozdania wejście w życie powyższych standardów, zmian oraz interpretacji nie powoduje zmian w sprawozdaniu finansowym będących skutkiem zastosowania powyższych standardów, zmian bądź interpretacji po raz pierwszy.

6.6. Korekta błędu

W sprawozdaniu za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku dokonano korekty błędu z lat ubiegłych.

W porównywalnych danych finansowych za rok zakończony 31 grudnia 2007 roku nie dokonywano korekty błędu.

6.7. Inwestycje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i pozostałych

Inwestycje w jednostkach zależnych to inwestycje w jednostkach, nad którymi Spółka sprawuje kontrolę. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych to inwestycje w jednostkach, na które Spółka bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ i które nie są ani jej jednostkami zależnymi, ani wspólnymi przedsięwzięciami. Rok obrotowy jednostek zależnych, stowarzyszonych i Spółki jest jednakowy. Inwestycje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i pozostałych niezaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży ujmują się w cenie nabycia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

6.8. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów.

Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	<i>31 grudnia 2008 roku</i>	<i>31 grudnia 2007 roku</i>
USD	2,9618	2,4350
EUR	4,1724	3,5820
GBP	4,2913	4,8688
CHF	2,8014	2,1614
SEK	0,3821	0,3805
TRY	1,9407	2,0964

6.9. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdadnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Spółka dokonała wyceny części środków trwałych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt na dzień 1 stycznia 2004 roku, który jest dniem przejścia na stosowanie MSSF.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

<i>Typ</i>	<i>Stawka amortyzacyjna</i>	<i>Okres</i>
Grunty (prawa wieczystego użytkowania)	-	-
Budynki i budowle	od 1,58 % do 50,00 %	od 2 do 65 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 6,67 % do 50,00%	od 2 do 15 lat
Urządzenia biurowe	od 10,00 % do 66,67%	od 1 do 10 lat
Środki transportu	od 6,67 % do 50,00 %	od 2 do 15 lat
Komputery	od 10,00 % do 50,00 %	od 2 do 5 lat

Do rzeczowych aktywów trwałych Spółka zalicza prawo wieczystego użytkowania gruntów. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na cofnięcie lub brak możliwości odnowienia prawa wieczystego użytkowania działek gruntów położonych głównie na terenie zakładu produkcyjnego jednostki, podjęto decyzję o zakwalifikowaniu ww. prawa jako składnika rzeczowych aktywów trwałych niepodlegających amortyzacji tak, jak w przypadku gruntów.

Jeżeli przy sporządzaniu sprawozdania finansowego zaistniały okoliczności, które wskazują na to, że wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych może nie być możliwa do odzyskania, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości, a wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną, wówczas wartość tych aktywów bądź ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których te aktywa należą jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wyższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej.

Przy ustalaniu wartości użytkowej, szacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z danym składnikiem aktywów. W przypadku składnika aktywów, który nie generuje wpływów pieniężnych w sposób znacząco samodzielny, wartość odzyskiwalna jest ustalana dla ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego ten składnik należy. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji koszt własny sprzedaży.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Na koniec każdego roku obrotowego Spółka przeprowadza weryfikację środków trwałych pod kątem utraty wartości, przyjętego okresu ekonomicznej użyteczności oraz zastosowanej metody amortyzacji i, w razie konieczności, dokonuje stosowych korekt księgowych, mające wpływ na okres bieżący lub lata przyszłe. Jeżeli Spółka dokonuje remontu środka trwałego, który spełnia kryteria jego ujmowania w wartości aktywów, wówczas koszt remontu jest ujmowany w wartości bilansowej rzeczowych aktywów trwałych.

6.10. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są jako koszty w momencie ich poniesienia według wzorcowego podejścia przedstawionego w MSR 23.

6.11. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnych pomniejszana jest o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela, zawarcie umowy leasingu operacyjnego lub zakończenie budowy bądź wytworzenia nieruchomości inwestycyjnej.

6.12. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Na dzień 1 stycznia 2004 roku Spółka dokonała wyceny części wartości niematerialnych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt dla potrzeb MSSF 1.

Spółka ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest ograniczony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Z wyjątkiem prac rozwojowych, wartości niematerialne wytworzone przez jednostkę we własnym zakresie nie są ujmowane w aktywach, a nakłady poniesione na ich wytworzenie są ujmowane w ciężar rachunku zysków i strat za ten rok, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne. W przypadku pozostałych wartości niematerialnych ocenia się co roku, czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości. Okresy użytkowania są także poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku roku obrotowego.

Do wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosuje się metodę liniową amortyzacji.

Okres amortyzacji wartości niematerialnych wynosi od 2 do 10 lat.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego wyksięgowania.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia/kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częściej – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Spółki przedstawia się następująco:

	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	2-5 lat
Wykorzystana metoda	Amortyzowane metodą liniową	Amortyzowane metodą liniową.
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości / badanie wartości odzyskiwalnej	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejścia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejścia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Spółce, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment działalności zgodnie z definicją podstawowego lub uzupełniającego wzoru sprawozdawczości finansowej Spółki określonego na podstawie MSR 14 *Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności*.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

6.13. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

W sytuacji, kiedy składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywa i jego sprzedaż, zgodnie z posiadanymi planami sprzedaży, jest wysoce prawdopodobna w okresie jednego roku, wówczas Spółka klasyfikuje dany składnik aktywów jako przeznaczony do sprzedaży. Wartość takiego składnika aktywów prezentowana w sprawozdaniu finansowym Spółki stanowi niższą z dwóch wartości: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

6.14. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych

Na każdy dzień bilansowy Spółka dokonuje oceny aktywów pod kątem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Spółka dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przewyższa jego wartość odzyskiwaną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna jest jedną z dwóch wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartością godziwą pomniejszoną o koszty zbycia lub wartością użytkową danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

6.15. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to inwestycje o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Spółka zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Instrumenty finansowe nabyte w celu generowania zysku dzięki krótkoterminowym wahaniom ceny są klasyfikowane jako instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy. Zmiany wartości godziwej tych instrumentów finansowych uwzględniane są w przychodach lub kosztach finansowych.

Pożyczki i należności ujmowane są według zamortyzowanego kosztu.

Wszystkie pozostałe aktywa finansowe są aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości.

Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą a ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczony, aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwą może być ustalona w inny wiarygodny sposób), odnosi się na kapitał rezerwowany z aktualizacji wyceny. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się do rachunku zysków i strat jako koszt finansowy.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy zaliczane są do aktywów obrotowych, jeżeli Zarząd ma zamiar zrealizować je w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia są one wyceniane po cenie nabycia, czyli w wartości godziwej, obejmującej koszty transakcji.

Zobowiązania finansowe nie będące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Instrument finansowy zostaje usunięty z bilansu, gdy Spółka traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią

6.16. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

6.16.1 Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez odpis aktualizujący. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Spółka ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Spółka włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

6.16.2 Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

6.16.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i odsetki) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

6.17. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Spółka w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone na wynik finansowy netto roku obrotowego.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (*forward*) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności.

6.18. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli wszystkie z następujących warunków są spełnione:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są odnoszone do rachunku zysków i strat.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

6.19. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu – zarówno w odniesieniu do bieżącego, jak i poprzedniego roku – są ujmowane w następujący sposób:

Materiały	– w cenie nabycia ustalonej metodą „średniej ważonej”;
Produkty gotowe i produkty w toku	– koszt bezpośrednich materiałów i robocizny oraz odpowiedni narzut pośrednich kosztów produkcji ustalony przy założeniu normalnego wykorzystania mocy produkcyjnych, z wyłączeniem kosztów finansowania zewnętrznego.

Kwotę odpisów wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszelkie straty w zapasach ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

6.20. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 30 do 90 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na nieściągalne należności. Termin zapadalności należności wynikających z zatrzymanych rat gwarancyjnych upływa po zakończeniu okresu gwarancji. Odpis aktualizujący na należności wątpliwe oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Należności nieściągalne są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie stwierdzenia ich nieściągalności.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

6.21. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nie przekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, pomniejszonych o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

Do środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania Spółka zalicza środki zgromadzone na rachunku ZFŚS oraz środki na lokatach pieniężnych oddane jako zabezpieczenie gwarancji dobrego wykonania kontraktów jednostki.

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz zapasów. Zaliczki prezentowane są zgodnie z charakterem aktywów. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych aktywów niefinansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

6.22. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Zyski i straty są ujmowane w rachunku zysków i strat z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku naliczania odpisu.

6.23. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Spółka spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

6.24. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z zakładowym systemem wynagradzania, pracownicy mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych/rentowych w momencie przechodzenia na emeryturę/rentę.

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Spółka dokonuje również odpisów na ZFŚS dla emerytów wywodzących się ze Spółki.

Spółka uznaje koszty z tych tytułów na bazie memorialowej.

Wysokość nagrody uzależniona jest od stażu pracy i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Pracownicy otrzymują również jednorazowe wypłaty z tytułu przejścia na emeryturę. Odprawy rentowe przysługują pracownikom, którzy nabyli trwałą niezdolność do pracy. Wielkość wypłat zależy od stażu pracy oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Spółka tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

Wycena aktuarialna świadczeń długo- i krótkoterminowych dokonywana jest na koniec każdego roku obrotowego.

6.25. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 30 do 90 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych. Termin zapadalności zobowiązań wynikających z zatrzymanych rat gwarancyjnych upływa po zakończeniu okresu gwarancji. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość zobowiązań jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie zobowiązań w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku zobowiązania finansowe z tytułu kontraktów walutowych typu forward zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy (na dzień 31 grudnia 2007 roku: zero).

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe, niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Spółka wylęcza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Spółka ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Spółka ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstające z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

6.26. Leasing

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Spółkę zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

6.27. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Spółka uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

6.27.1 Sprzedaż produktów i towarów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

6.27.2 Świadczenie usług

Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do oszacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

6.27.3 Umowy o usługi budowlane

Umowy o usługę budowlaną to kontrakty handlowe związane z podstawową działalnością operacyjną Spółki, których przedmiotem jest budowa składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym, technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową czy ostateczne przeznaczenie lub sposób użytkowania. Większość umów zawieranych jest w cenach stałych i jest rozliczanych zgodnie z metodą stopnia zaawansowania kontraktu.

Przychody całkowite z kontraktów zawierają początkową kwotę przychodów ustaloną w umowie, oraz zmiany w trakcie wykonywania umowy z tytułu indeksacji cen, roszczeń, premii.

Zmiany w przychodach z umowy są uwzględniane, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że odbiorca zaakceptuje zmiany i kwoty przychodów wynikające z tych zmian, oraz wartość tych przychodów może być wiarygodnie wyceniona.

Na **całkowity koszt kontraktu** składają się koszty bezpośrednie, uzasadnione koszty pośrednie oraz wszystkie pozostałe koszty, którymi zgodnie z warunkami umowy, można obciążyć zleceniodawcę.

Aktualizacji całkowitych kosztów i przychodów na kontrakcie dokonuje się zawsze w przypadku istotnych zmian w warunkach finansowych realizacji kontraktu, ale nie rzadziej niż raz na pół roku.

Korekty powstałe na skutek aktualizacji szacunków całkowitych kosztów i przychodów kontraktu wpływają na wynik finansowy Spółki tego okresu sprawozdawczego, w którym przeprowadzona została weryfikacja.

Przychód na koniec okresu sprawozdawczego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania realizacji kontraktu, po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach sprawozdawczych.

Zaliczki (przedpłaty) uzyskane na poczet umowy i zafakturowane w myśl przepisów o VAT są wykazywane jako międzyokresowe rozliczenia przychodów.

Do wyliczenia stopnia zaawansowania realizacji kontraktu przyjmuje się koszty faktycznie poniesione, udokumentowane właściwymi dokumentami księgowymi oraz koszty faktycznie poniesione do końca okresu sprawozdawczego i dotąd nie zafakturowane, o ile można je w sposób wiarygodny wycenić.

Różnicę między kosztami zarachowanymi na wynik finansowy, współmiernymi do przychodów, a kosztami rzeczywiście poniesionymi wykazuje się jako korektę zapasów (z analityką na odpowiednie pozycje zapasów) i (lub) „Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe” (dla kosztów niefakturowanych).

Koszty umowy dotyczące przyszłej działalności związanej z umową, np. koszty materiałów dostarczonych na miejsce budowy lub przygotowanych do wykorzystania, które nie zostały jeszcze zainstalowane, zużyte lub zastosowane podczas robót związanych z umową – za wyjątkiem materiałów wytworzonych specjalnie dla celów umowy, nie bierze się pod uwagę przy określaniu stanu zaawansowania usługi. W kosztach poniesionych nie uwzględnia się również zaliczek dla podwykonawców z tytułu prac świadczonych w ramach umowy.

Jeśli na podstawie analizy wynika, iż szacunkowe koszty całkowite kontraktu przewyższą wiarygodne przychody z kontraktu (tzn. całkowity wynik na kontrakcie będzie stratą), wtedy cała strata na kontrakcie rozpoznawana jest w danym okresie obrotowym. Rezerwy na szacowane straty wykazuje się jako „Pozostałe rezerwy” długo lub krótkoterminowe.

Jeżeli nie można w wiarygodny sposób oszacować wyniku umowy to przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów umowy, dla których istnieje prawdopodobieństwo ich odzyskania oraz koszty umowy ujmuje się jako koszty tego okresu, w którym zostały poniesione.

Rozliczanie kontraktów denominowanych w walucie innej niż złoty polski

Przychody zrealizowane i poniesione koszty w walutach obcych ewidencjonowane są w polskich złotych przeliczonych w oparciu o średni kurs NBP z dnia wystawienia faktury, lub inny przewidziany w umowie.

Na każdy dzień bilansowy Spółka przeprowadza analizę, dotyczącą struktury walutowej zawartych kontraktów w celu określenia, który kurs walutowy (kurs „forward” czy średni kurs NBP obowiązujący dla danej waluty na dzień bilansowy) w bardziej wiarygodny sposób przybliży całkowity wynik finansowy na kontraktach.

Jeśli nie jest możliwe wiarygodne oszacowanie wyniku kontraktu rozpoznaje się koszty poniesione w pełnej wysokości, a przychody w wysokości nie przekraczającej wartości rozpoznanych kosztów, których odzyskanie jest prawdopodobne.

6.27.4 Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

6.27.5 Dywidendy

Należne dywidendy zalicza się do przychodów finansowych na dzień powzięcia przez właściwy organ spółki uchwały o podziale zysku, chyba że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy.

6.27.6 Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

6.27.7 Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

6.28. Podatki

6.28.1 Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

6.28.2 Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, rezerwa na podatek dochodowy jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych i stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w bilansie w wartościach skompensowanych, jeżeli istnieje tytuł uprawniający do takiej kompensaty.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w rachunku zysków i strat.

6.28.3 Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

6.29. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Spółka nie prezentuje rozwodnionego zysku/straty na akcję, ponieważ nie występują rozwadniające potencjalne akcje zwykłe.

7. Informacje dotyczące segmentów działalności

Podstawowy wzór podziału sprawozdawczości Spółki oparty jest na segmentach branżowych, a uzupełniający na segmentach geograficznych. Organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem odbywają się w podziale na segmenty, odpowiednio do rodzaju oferowanych wyrobów i usług. Każdy z segmentów stanowi strategiczną jednostkę gospodarczą, oferującą inne wyroby i obsługującą inne rynki.

Spółka zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu bieżących cen rynkowych.

Segmenty branżowe

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i zysków oraz niektórych aktywów i zobowiązań poszczególnych segmentów branżowych Spółki za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku lub odpowiednio na dzień 31 grudnia 2008 roku lub na dzień 31 grudnia 2007 roku.

Rok zakończony 31 grudnia 2008 roku lub na dzień 31 grudnia 2008 roku	Działalność kontynuowana			Działalność ogółem
	Kotły	Instalacje Odsiarczania spalin („IOS”)	Pozostała działalność	
Przychody				
Przychody segmentu ogółem	726 299	308 436	27 040	1 061 775
Koszt wytworzenia	(675 043)	(244 088)	(38 464)	(957 595)
Wynik				
Zysk (strata) segmentu	51 256	64 348	(11 424)	104 180
Pozostałe przychody (koszty) segmentu	(38 239)	(11 697)	–	(49 936)
Koszty nieprzypisane	–	–	(615)	(615)
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem i kosztami finansowymi	13 017	52 651	(12 039)	53 629
Koszty finansowe netto	(18 050)	(37)	(10 052)	(28 139)
Podatek dochodowy	(2 539)	(10 269)	2 348	(10 460)
Zysk (strata) netto za rok obrotowy	(7 572)	42 345	(19 743)	15 030
Aktywa i zobowiązania				
Aktywa segmentu	209 921	13 080	–	223 001
Aktywa nieprzypisane	–	–	556 990	556 990
Aktywa ogółem	209 921	13 080	556 990	779 991
Zobowiązania segmentu	285 667	101 885	–	387 552
Zobowiązania nieprzypisane	–	–	61 732	61 732
Kapitały własne	–	–	330 707	330 707
Zobowiązania i kapitały ogółem	285 667	101 885	392 439	779 991
Pozostałe informacje dotyczące segmentu				
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	–	–	(10 019)	(10 019)
Amortyzacja wartości niematerialnych	–	–	(937)	(937)
Nakłady niepieniężne:				
rezerwa na naprawy gwarancyjne	(3 251)	(2 435)	–	(5 686)
rezerwa na straty na kontraktach	(2 009)	(480)	–	(2 489)
naliczone koszty opłat karnych	(1 171)	–	–	(1 171)

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony 31 grudnia 2007 roku lub na dzień 31 grudnia 2007 roku	Działalność kontynuowana			Działalność ogółem
	Kotły	Instalacje Odsiarczania spalin („IOS”)	Pozostała działalność	
Przychody				
Przychody segmentu ogółem	472 725	462 512	34 266	969 503
Koszt wytworzenia	(436 778)	(423 963)	(49 139)	(909 880)
Wynik				
Zysk (strata) segmentu	35 947	38 549	(14 873)	59 623
Pozostałe przychody (koszty) segmentu	(8 892)	(14 562)	–	(23 454)
Koszty nieprzypisane	–	–	(18 569)	(18 569)
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem i kosztami finansowymi	27 055	23 987	(33 442)	17 600
Koszty finansowe netto	(4 785)	(2 265)	7 682	632
Podatek dochodowy	–	–	(4 802)	(4 802)
Zysk (strata) netto za rok obrotowy	22 270	21 722	(30 562)	13 430
Aktywa i zobowiązania				
Aktywa segmentu	119 900	92 677	–	–
Aktywa nieprzypisane	–	–	488 240	488 240
Aktywa ogółem	119 900	92 677	488 240	700 817
Zobowiązania segmentu	126 409	226 725	–	353 134
Zobowiązania nieprzypisane	–	–	32 061	32 061
Kapitały własne	–	–	315 622	315 622
Zobowiązania i kapitały ogółem	126 409	226 725	347 683	700 817
Pozostałe informacje dotyczące segmentu				
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	–	–	(9 152)	(9 152)
Amortyzacja wartości niematerialnych	–	–	(917)	(917)
Nakłady niepieniężne:				
rezerwa na naprawy gwarancyjne	(1 375)	(180)	–	(1 555)
rezerwa na straty na kontraktach	(2 740)	(10 858)	–	(13 598)
naliczone koszty opłat karnych	(1 358)	–	–	(1 358)

Segmenty geograficzne

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane o przychodach ze sprzedaży Spółki dotyczących poszczególnych segmentów geograficznych, w podziale na segmenty branżowe, za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku.

Rynek krajowy:

Asortyment	Sprzedaż za rok zakończony 31 grudnia 2008	Sprzedaż za rok zakończony 31 grudnia 2007	Dynamika w %
kotły	452 524	261 187	73,3%
instalacje odsiarczania spalin	308 436	462 512	(33,3)%
pozostałe	26 536	33 900	(21,7)%
Razem	787 496	757 599	3,9%

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

Rynek zagraniczny:

<i>Asortyment</i>	<i>Sprzedaż za rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Sprzedaż za rok zakończony 31 grudnia 2007</i>	<i>Dynamika w %</i>
kotły	273 775	211 538	29,4%
pozostałe	504	366	37,7%
Razem	274 279	211 904	29,4%

8. Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Przychody ze sprzedaży produktów i usług, w tym:	1 055 472	966 507
a) przychody ze sprzedaży wyliczone metodą stopnia zaawansowania realizacji umowy na dzień bilansowy	1 037 041	949 483
b) pozostałe przychody ze sprzedaży produktów i usług dotyczące podstawowej działalności operacyjnej	18 431	17 024
Łączna kwota poniesionych kosztów i ujętych zysków (pomniejszone o ujęte straty) na dzień bilansowy	1 052 983	952 910
Otrzymane zaliczki	125 533	21 938
Kwoty zatrzymane	11 202	10 698
Kwota brutto należna od Zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy (aktywo)	45 913	65 932
Kwota brutto należna Zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy (zobowiązanie)	102 222	73 537

W zakres podpisywanych umów o budowę mogą wchodzić zobowiązania i należności warunkowe związane z następującymi ryzykami/szansami:

- ryzyko poniesienia kar kontraktowych z tytułu ewentualnego niedotrzymania umownych terminów realizacji umowy;
- ryzyko poniesienia dodatkowych kosztów i kar kontraktowych z tytułu ewentualnego nienależytego wykonania przedmiotu umowy;
- ryzyko poniesienia kar kontraktowych z tytułu ewentualnego niedotrzymania umownych parametrów technicznych przedmiotu umowy;
- ryzyko poniesienia ewentualnych kosztów napraw, remontów, modernizacji w umownym okresie gwarancyjnym;
- ryzyko realizowalności aktywów w przypadku ewentualnej niewypłacalności (upadłości, likwidacji itp.) Zamawiającego;
- ryzyko roszczeń i kar powstałych w następstwie ewentualnych zawieszeń /odstąpień od umowy przez jedną ze stron umowy;
- ryzyko/szansa wystąpienia zobowiązań/należności powstałych w następstwie zmian w systemie podatkowym, celnym itp. dokonanych w trakcie realizacji umowy;
- ryzyko wystąpienia kar i roszczeń w następstwie niedotrzymania warunków umowy w zakresie przekazania Zamawiającemu wymaganych gwarancji bankowych/ubezpieczeniowych zwrotu zaliczki oraz dobrego wykonania umowy;
- ryzyko/szansa wystąpienia dodatkowych zobowiązań/należności w następstwie końcowego rozliczenia wagowego z Zamawiającym za zrealizowany przedmiot umowy.

9. Przychody i koszty

9.1. Przychody ze sprzedaży produktów i usług

Przychody ze sprzedaży produktów i usług

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
- przychody netto ze sprzedaży wyrobów	1 046 112	957 990
- w tym od jednostek powiązanych	2 564	1 954
- przychody netto ze sprzedaży usług	9 360	8 517
- w tym od jednostek powiązanych	175	213
Przychody netto ze sprzedaży produktów, razem	1 055 472	966 507
- w tym od jednostek powiązanych	2 739	2 167

Struktura geograficzna przychodów ze sprzedaży produktów i usług

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
a) kraj	781 697	754 969
- w tym od jednostek powiązanych	2 739	2 167
- przychody ze sprzedaży wyrobów	772 632	747 409
- w tym od jednostek powiązanych	2 564	1 954
- przychody ze sprzedaży usług	9 065	7 560
- w tym od jednostek powiązanych	175	213
b) eksport	273 775	211 538
- w tym do jednostek powiązanych	-	-
- przychody ze sprzedaży wyrobów	273 480	210 581
- przychody ze sprzedaży usług	295	957
Przychody netto ze sprzedaży produktów, razem	1 055 472	966 507
- w tym od jednostek powiązanych	2 739	2 167

Przychody ze sprzedaży materiałów

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
- przychody ze sprzedaży materiałów	6 303	2 996
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	6 303	2 996
- w tym od jednostek powiązanych	-	-

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Struktura geograficzna przychodów ze sprzedaży materiałów

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
a) kraj	5 799	2 630
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
b) eksport	504	366
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	6 303	2 996
- w tym od jednostek powiązanych	-	-

Głównymi odbiorcami wyrobów i usług Spółki są przede wszystkim zagraniczni i krajowi dostawcy obiektów energetycznych oraz krajowa i zagraniczna energetyka zawodowa i przemysłowa.

Przychody ze sprzedaży od jednostek powiązanych szczegółowo przedstawia nota 38.

9.2. Koszty sprzedanych produktów i materiałów

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
a) amortyzacja	10 956	10 069
b) zużycie materiałów i energii	456 952	424 452
c) usługi obce	432 852	365 615
d) podatki i opłaty	4 414	4 127
e) wynagrodzenia	76 913	67 135
f) ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	19 219	17 966
g) pozostałe koszty rodzajowe	7 592	9 314
Koszty według rodzaju, razem	1 008 898	898 678
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	(19 509)	46 543
Koszty wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	(4 313)	(7 628)
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(14 513)	(13 604)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(17 250)	(15 649)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	953 313	908 340
Wartość sprzedanych materiałów	4 282	1 540
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	957 595	909 880

9.3. Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych, odpisy aktualizujące ujęte w rachunku zysków i strat

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży (koszcie sprzedanych towarów i produktów):		
Amortyzacja środków trwałych	9 345	8 587
Amortyzacja wartości niematerialnych	807	725
Trwała utrata wartości rzeczowych środków trwałych	-	-
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych	280	211
Amortyzacja wartości niematerialnych	49	33
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych	395	354
Amortyzacja wartości niematerialnych	80	159

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

9.4. Koszty świadczeń pracowniczych

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Wynagrodzenia	75 526	65 854
Koszty ubezpieczeń społecznych	19 219	17 966
Koszty świadczeń emerytalnych i nagród jubileuszowych	1 374	1 212
Pozostałe świadczenia	13	69
	96 132	85 101

9.5. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Rozwiązanie rezerwy na naprawy gwarancyjne	–	3 046
Rozwiązanie rezerwy na należności	–	–
Rozwiązanie rezerwy na kontrakty długoterminowe	11 109	–
Rozwiązanie rezerwy na niewykorzystane urlopy	–	116
Rozwiązanie rezerwy na przewidywane kary kontraktowe	187	8 349
Rozwiązanie rezerwy na zapasy	–	35
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	14	14
Otrzymane kary umowne i odszkodowania	3 549	102
Inne	937	474
	15 796	12 136

9.6. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Utworzenie rezerwy na naprawy gwarancyjne	4 131	–
Utworzenie rezerwy na kontrakty długoterminowe	–	13 108
Utworzenie rezerwy na niewykorzystane urlopy	263	–
Utworzenie rezerwy na przewidywane kary kontraktowe	–	–
Utworzenie rezerwy na nagrody jubileuszowe	1 361	908
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość zapasów	435	–
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności	16 201	4 119
Wierzytelności nieściągalne	2	9
Koszty napraw gwarancyjnych	2 150	4 785
Koszty złomowania materiałów	16	16
Darowizny	293	230
Kary umowne	5 681	178
Koszty sądowe	1 062	142
Koszty postępu technicznego	1 211	675
Inne	1 778	736
	34 584	24 906

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

9.7. (Koszty)/przychody finansowe netto

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych	687	268
Odsetki od innych zobowiązań	–	–
Pozostałe odsetki	860	16
Prowizje bankowe od udzielonych kredytów	103	227
Prowizje bankowe od udzielonych gwarancji bankowych	6 012	6 823
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	–	9 768
Koszty z tytułu wyceny papierów wartościowych	260	–
Koszty z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	17 984	–
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość akcji w jednostce zależnej	19 375	–
Koszty emisji akcji	–	1 904
Koszty akwizycji	457	602
Kary za odstąpienie realizacji kontraktu	–	1 500
Pozostałe koszty finansowe	202	298
Koszty finansowe ogółem	45 940	21 406
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Przychody z tytułu wyceny papierów wartościowych	–	696
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych	8 064	9 289
Pozostałe odsetki	4	–
Zysk na sprzedaży pozostałych aktywów finansowych	1 033	598
Dochód ze sprzedaży akcji i udziałów	–	7 261
Przychód z tytułu dywidend	–	3 890
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych	7 914	–
Rozwiązanie rezerwy na odsetki od należności	–	–
Dyskonto rozrachunków długoterminowych	735	268
Pozostałe przychody finansowe	51	36
Przychody finansowe ogółem	17 801	22 038

10. Podatek dochodowy

10.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Rachunek zysków i strat		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>		
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	(17 854)	(4 099)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	–	–
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	7 394	(703)
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(10 460)	(4 802)

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

10.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku przedstawia się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	25 490	18 232
Zysk przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej	–	–
Zysk brutto przed opodatkowaniem	<u>25 490</u>	<u>18 232</u>
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2007: 19%)	4 843	3 464
Podatek od kosztów nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów	5 712	2 589
Podatek od przychodów nie będących podstawą do opodatkowania	(55)	(1 215)
Podatek od pozostałych przychodów/kosztów	(40)	(36)
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 41,04% (2007: 26,34%)	<u>10 460</u>	<u>4 802</u>
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w rachunku zysków i strat	10 460	4 802
Podatek dochodowy przypisany działalności zaniechanej	–	–
	<u>10 460</u>	<u>4 802</u>

10.3. Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2008 roku

Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku wynika z następujących pozycji:

	<i>Bilans</i>		<i>Rachunek zysków i strat za rok zakończony</i>	
	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
<i>Rezerwa z tytułu podatku odroczonego</i>				
Korekta przychodów ze sprzedaży związana z wyceną kontraktów długoterminowych	10 123	(1 186)	11 309	(15 650)
Przychody ze sprzedaży - TURCJA	(1 814)	–	(1 814)	–
Dyskonto zobowiązań długoterminowych	(366)	(225)	(141)	(60)
Wycena gruntów	(1 526)	(1 526)	–	(1)
Wycena środków trwałych	(7 227)	(7 260)	33	155
Wycena wartości niematerialnych i prawnych	(226)	(233)	7	38
Amortyzacja środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	(112)	(157)	45	68
Wartość środków trwałych w leasingu	(24)	(49)	25	25
Nadwyżka niezrealizowanych dodatnich różnic kursowych	(1 369)	224	(1 593)	342
Przychody z ubezpieczenia PAK	(651)	–	(651)	–
Koszty opłaty z tytułu użytkowania wieczystego gruntów	–	–	–	–
Naliczone przychody ze sprzedaży środków trwałych	–	–	–	–
Rozliczane w czasie koszty gwarancji i ubezpieczeń	(395)	(181)	(214)	411
Wycena certyfikatów	(128)	(177)	49	(125)
Naliczone koszty prowizji bankowych	–	–	–	–
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	<u>(3 715)</u>	<u>(10 770)</u>	<u>7 055</u>	<u>(14 797)</u>

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

	<i>Bilans</i>		<i>Rachunek zysków i strat za rok zakończony</i>	
	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
<i>Aktywa z tytułu podatku odroczonego</i>				
Odpisy aktualizujące należności	4 574	1 988	2 586	(946)
Odpisy aktualizujące zapasy	843	760	83	(6)
Rezerwa na premię roczną	1 183	1 840	(657)	5
Rezerwa na urlopy	169	119	50	(22)
Dyskonto należności długoterminowych	10	10	-	10
Odpisy aktualizujące długoterminowe aktywa finansowe	2 322	2 322	-	-
Rezerwa na kontrakty długoterminowe	473	2 583	(2 110)	2 491
Korekta kosztów wytworzenia produktów związana z wyceną kontraktów długoterminowych	23 137	28 570	(5 433)	14 298
Koszty wytworzenia - TURCJA	1 172	-	1 172	-
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	1 080	295	785	(579)
Rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	3 651	3 392	259	172
Niewypłacone wynagrodzenia	1 730	1 483	247	252
Zobowiązania długoterminowe z tytułu leasingu	25	43	(18)	(24)
Naliczone koszty prowizji bankowych	1	10	(9)	10
Naliczone odsetki od zobowiązań	202	199	3	21
Rezerwa na przewidywane kary	27	63	(36)	(1 586)
Wycena instrumentów pochodnych	3 417	-	3 417	-
Pozostałe	181	181	-	(2)
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	44 197	43 858	339	14 094
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-	7 394	(703)
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	40 482	33 088		

Spółka w okresie sprawozdawczym nie zanotowała straty podatkowej, nie dokonywała również rozliczenia straty podatkowej z lat ubiegłych. Polityka tworzenia odroczonego podatku dochodowego została przedstawiona w nocie 6.28.2.

11. Działalność zaniechana

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku Spółka nie zaniechała żadnej działalności.

12. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Spółka tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego oraz odpisu dla emerytów i rencistów. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Spółki, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Aktywa Funduszu Spółki	328	389
Środki pieniężne ZFŚS	96	160
Pożyczki udzielone pracownikom spółek z funduszy	232	229
Zobowiązania wobec ZFŚS	57	28
Saldo rozrachunków z funduszami	271	361

13. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Spółki przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i zysku na jedną akcję:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Zysk netto z działalności kontynuowanej	15 030	13 430
Zysk netto	<u>15 030</u>	<u>13 430</u>
Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia zysku na jedną akcję	<u><u>15 030</u></u>	<u><u>13 430</u></u>
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję	69 600 000	47 850 000
Wpływ rozwodnienia:	–	–
Opcje na akcje	–	–
Umarzalne akcje uprzywilejowane	–	–
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	<u><u>69 600 000</u></u>	<u><u>47 850 000</u></u>
Zysk/(strata) na jedną akcję		
– podstawowy z zysku za rok obrotowy	0,22	0,28
– podstawowy z zysku z działalności kontynuowanej	<u><u>0,22</u></u>	<u><u>0,28</u></u>

W okresie między dniem bilansowym a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne transakcje dotyczące akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych.

W okresie sprawozdawczym Spółka nie zaniechała istotnej działalności gospodarczej. Zarząd Spółki nie planuje zaprzestania istotnej działalności gospodarczej w następnym okresie.

14. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

W okresie sprawozdawczym Spółka nie wypłaciła i nie planuje wypłaty dywidendy.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

15. Rzeczowe aktywa trwałe

	<i>Grunty</i>	<i>Budynki</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2008 roku							
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2007 roku,	9 052	55 620	32 086	1 778	–	9 705	108 241
Zwiększenia stanu	–	4 583	18 111	358	603	28 719	52 374
Zmniejszenia stanu	(12)	(116)	(29)	(1)	–	(23 647)	(23 805)
Korekta wartości	–	332	–	–	–	–	332
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(2 084)	(6 805)	(527)	(603)	–	(10 019)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2008 roku	9 040	58 335	43 363	1 608	–	14 777	127 123
Na dzień 1 stycznia 2008 roku							
Wartość brutto	9 052	62 590	52 330	3 413	1 491	9 705	138 581
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(6 970)	(20 244)	(1 635)	(1 491)	–	(30 340)
Wartość netto	9 052	55 620	32 086	1 778	–	9 705	108 241
Na dzień 31 grudnia 2008 roku							
Wartość brutto	9 040	67 045	69 868	3 752	2 012	14 777	166 494
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(8 710)	(26 505)	(2 144)	(2 012)	–	(39 371)
Wartość netto	9 040	58 335	43 363	1 608	–	14 777	127 123
31 grudnia 2007 roku							
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2007 roku	8 071	50 109	22 161	1 578	–	10 764	92 683
Zwiększenia stanu	981	7 752	15 589	736	808	16 495	42 361
Zmniejszenia stanu	–	(61)	(36)	–	–	(17 554)	(17 651)
Korekta wartości	–	–	–	–	–	–	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(2 180)	(5 628)	(536)	(808)	–	(9 152)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2007 roku	9 052	55 620	32 086	1 778	–	9 705	108 241
Na dzień 1 stycznia 2007 roku							
Wartość brutto	8 071	54 912	37 002	2 697	683	10 764	114 129
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(4 803)	(14 841)	(1 119)	(683)	–	(21 446)
Wartość netto	8 071	50 109	22 161	1 578	–	10 764	92 683
Na dzień 31 grudnia 2007 roku							
Wartość brutto	9 052	62 603	52 555	3 433	1 491	9 705	138 839
Korekta wartości brutto	–	(13)	(225)	(20)	–	–	(258)
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(6 983)	(20 469)	(1 655)	(1 491)	–	(30 598)
Korekta umorzenia	–	13	225	20	–	–	258
Wartość netto	9 052	55 620	32 086	1 778	–	9 705	108 241

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Niskocenne środki trwałe

W roku 2008 Spółka nabyła niskocenne środki trwałe o łącznej wartości 603 tysiące złotych, które zostały całkowicie umorzone w roku 2008 (2007: 808 tysięcy złotych).

Środki trwałe w leasingu

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Spółka posiadała i użytkowała środki transportu na mocy umów leasingu finansowego w łącznej wysokości 525 tysięcy złotych brutto na dzień nabycia przedmiotu leasingu (2007: 525 tysięcy złotych). Okres użytkowania tych środków jest zgodny z okresem trwania umowy leasingowej i wynosi od 47 do 48 miesięcy. Spółka dokonuje odpisów amortyzacyjnych tych środków metodą liniową.

Opis zabezpieczeń ustanowionych na środkach trwałych

Na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku żaden z gruntów lub budynków będących własnością Spółki i zakwalifikowanych do rzeczowych aktywów trwałych nie był objęty hipoteką ustanowioną w celu zabezpieczenia zobowiązań Spółki.

16. Rzeczowe aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku Spółka nie posiadała środków trwałych, które spełniałyby kryteria ich ujęcia jako aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

17. Nieruchomości inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2008 roku i na dzień 31 grudnia 2007 roku Spółka nie posiadała nieruchomości inwestycyjnych, które spełniałyby kryteria ich ujęcia jako aktywów.

18. Wartości niematerialne

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Inne wartości niematerialne</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2008 roku				
Wartość netto na 1 stycznia 2008 roku	376	2 626	–	3 002
Zwiększenia stanu	–	4 747	7	4 754
Zmniejszenia stanu	–	–	–	–
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	–	–	–
Odpis amortyzacyjny za okres	–	(930)	(7)	(937)
Na dzień 31 grudnia 2008 roku	376	6 443	–	6 819
Na dzień 1 stycznia 2008 roku				
Wartość brutto	376	5 588	104	6 068
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(2 962)	(104)	(3 066)
Wartość netto	376	2 626	–	3 002
Na dzień 31 grudnia 2008 roku				
Wartość brutto	376	12 766	93	13 235
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(6 323)	(93)	(6 416)
Wartość netto	376	6 443	–	6 819

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Inne wartości niematerialne</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2007 roku				
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2007 roku	–	2 057	–	2 057
Zwiększenia stanu	376	1 463	23	1 862
Zmniejszenia stanu	–	–	–	–
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	–	–	–
Odpis amortyzacyjny za okres	–	(894)	(23)	(917)
Na dzień 31 grudnia 2007 roku	376	2 626	–	3 002
Na dzień 1 stycznia 2007 roku				
Wartość brutto	–	4 125	81	4 206
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(2 068)	(81)	(2 149)
Wartość netto	–	2 057	–	2 057
Na dzień 31 grudnia 2007 roku				
Wartość brutto	376	5 588	104	6 068
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(2 962)	(104)	(3 066)
Wartość netto	376	2 626	–	3 002

* wartość firmy została skorygowana o kwotę 86 tysięcy złotych na skutek korekty błędnego ujęcia wartości składnika majątku i została opisana w punkcie „Wartość firmy”

W skład wartości niematerialnych wchodzi patenty, licencje i oprogramowanie. Największe pozycje stanowią:

- licencja na kotły nadkrytyczne typu BENSON, której wartość bilansowa wynosi na dzień 31 grudnia 2008 roku 3 352 tysiące złotych; pozostały od dnia 31 grudnia 2008 roku okres amortyzacji wynosi 10 lat;
- licencja na kotły odzysknicowe, której wartość bilansowa wynosi na dzień 31 grudnia 2008 roku 514 tysięcy złotych (31 grudnia 2007: 642 tysiące złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2008 roku okres amortyzacji licencji wynosi 4 lata.

Opis zabezpieczeń ustanowionych na wartościach niematerialnych:

Wartości niematerialne nie stanowiły zabezpieczenia zobowiązań Spółki na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku.

Wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży:

W Spółce ani na dzień 31 grudnia 2008 roku ani na dzień 31 grudnia 2007 roku nie występują wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży.

Wartość firmy:

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Spółka wykazała wartość firmy w kwocie 376 tysięcy złotych powstałą z rozliczenia transakcji nabycia przedsiębiorstwa Wyrskich Zakładów Urządzeń Przemysłowych „NOMA INDUSTRY” Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Wyrach.

Szczegółowe rozliczenie transakcji nabycia przedstawia poniższe zestawienie:

	<i>Wartość godziwa (w tysiącach złotych)</i>
Rzeczowe aktywa trwale	8 340
Długoterminowe aktywa finansowe	488
Należności z tytułu kaucji gwarancyjnych	611
Zapasy	646
Łączna wartość godziwa nabytych aktywów netto	10 085
Łączny koszt nabycia	10 461
Skorygowana wartość firmy	376

Amortyzacja patentów i licencji:

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku patenty i licencje amortyzowane były równomiernie przez okres ich ekonomicznego użytkowania wynoszący od 5 do 10 lat.

Prace badawczo-rozwojowe:

Spółka w roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku ani w roku zakończonym 31 grudnia 2007 roku nie poniosła kosztów prac badawczo rozwojowych.

19. Połączenia jednostek gospodarczych

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku Spółka przejęła kontrolę nad Spółką FPM S.A., nabywając łącznie 70,42% jej kapitału zakładowego i ponosząc łączne koszty nabycia jednostki w kwocie 29 932 499,79 złotych. Poprzez połączenie z FPM S.A. Spółka objęła również kontrolę nad spółką PALSERWIS Sp. z o.o., która jest jednostką w 100% zależną od FPM S.A.

W związku ze spełnieniem warunku przejścia kontroli nad zakupionym podmiotem, do rozliczenia transakcji nabycia zastosowano wymogi MSSF 3 – Połączenie jednostek gospodarczych.

W roku zakończonym 31 grudnia 2007 roku Spółka, w ramach środków pozyskanych z emisji akcji serii I, dokonała zakupu przedsiębiorstwa Wyrskich Zakładów Urządzeń Przemysłowych „NOMA INDUSTRY” Sp. z o.o. w upadłości, z siedzibą w Wyrach, za cenę 10,5 miliona złotych, w skład którego wchodzi w szczególności:

- prawo użytkowania wieczystego gruntu oraz prawo własności znajdujących się na gruncie budynków i urządzeń,
- ruchomości oraz składniki majątku obrotowego,
- wierzytelności z tytułu kaucji gwarancyjnych (zabezpieczających),
- prawa z papierów wartościowych.

Przejęte przedsiębiorstwo wraz z zatrudnionymi w nim pracownikami, zostało przekształcone w wydział produkcyjny Fabryki Kotłów RAFAKO S.A., który będzie realizował głównie zamówienia dotyczące kotłów przemysłowych oraz urządzeń do utylizacji odpadów komunalnych, przemysłowych oraz biomasy.

W związku ze spełnieniem warunku przejścia kontroli nad zakupionym podmiotem, do rozliczenia transakcji nabycia zastosowano wymogi MSSF 3 – Połączenie jednostek gospodarczych.

20. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku, Spółka nie prowadziła wspólnych przedsięwzięć z innymi jednostkami gospodarczymi.

21. Akcje/udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym Spółka posiadała następujące aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
Akcje/udziały w spółkach zależnych nie notowanych na giełdzie	41 963	31 388
Akcje/udziały w pozostałych spółkach nie notowanych na giełdzie	534	528
	42 497	31 916

Akcje/udziały w spółkach zależnych na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Nazwa Spółki	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	data objęcia kontroli	wartość udziałów (akcji) wg ceny nabycia	korekty aktualizujące wartość	wartość bilansowa udziałów (akcji)	% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
DOM Sp. z o.o.	Racibórz	zarządzanie wspólnotami mieszkaniowymi	29.02.1996	12 700	(1 586)	11 114	100,00%	100,00%
ELWO S.A.	Pszczyna	produkcja filtrów i urządzeń do odpopielania	25.04.1994	19 375	(19 375)	–	95,26%	95,26%
FPM S.A.	Mikolów	produkcja pieców, palenisk i palników piecowych	26.02.2008	29 950	–	29 950	70,50%	70,50%
RAFAKO Engineering Sp. z o.o.	Racibórz	usługi projektowania budowlanego, urbanistycznego i technologicznego	27.08.2007	506	–	506	100,00%	100,00%
RAFAKO Engineering Solution doo	Belgrad	działalność w zakresie projektowania technologicznego dla budownictwa, przemysłu i ochrony środowiska	21.08.2007	151	–	151	75,00%	75,00%
Rafako-Handels AG	Zurych	handel urządzeniami wytwarzającymi energię	02.11.1993	551	(309)	242	99,50%	99,50%
				63 233	(21 270)	41 963		

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Dane finansowe spółek zależnych na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Nazwa Spółki	kapitał własny	kapitał zakładowy	zysk (strata) netto	zobowiązania	należności	aktywa jednostki, razem	przychody ze sprzedaży	nieopłacona wartość akcji / udziałów	otrzymane lub należne dywidendy
DOM Sp. z o.o.	14 670	12 700	1 970	699	1 165	15 369	3 641	--	--
ELWO S.A.	(46 591)	10 200	(56 791)	129 108	50 883	82 517	92 919	--	--
FPM S.A.	42 467	3 309	39 158	23 784	9 398	66 251	70 170	--	--
RAFAKO Engineering Sp. z o.o.	13	500	(487)	1 260	502	1 273	2 232	--	--
RAFAKO Engineering Solution doo	286	192	111	302	303	588	3 809	--	--
Rafako-Handels AG*	12	554	(47)	4	2	16	7	491	--

* - dane finansowe Rafako-Handels AG prezentowane zgodnie z PSR, spółka nie prowadzi działalności, dane na 31 grudnia 1996 roku

Akcje/udziały w spółkach zależnych na dzień 31 grudnia 2007 roku

Nazwa Spółki	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	data objęcia kontroli	wartość udziałów (akcji) wg ceny nabycia	korekty aktualizujące wartość	wartość bilansowa udziałów w kapitale (akcji)	% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
DOM Sp. z o.o.	Racibórz	zarządzanie wspólnotami mieszkaniowymi	29.02.1996	12 700	(1 586)	11 114	100,00%	100,00%
ELWO S.A.	Pszczyna	produkcja filtrów i urządzeń do odpielania	25.04.1994	19 375	--	19 375	95,26%	95,26%
RAFAKO Engineering Sp. z o.o.	Racibórz	usługi projektowania budowlanego, urbanistycznego i technologicznego	27.08.2007	506	--	506	100,00%	100,00%
RAFAKO Engineering Solution doo	Belgrad	działalność w zakresie projektowania technologicznego dla budownictwa,	21.08.2007	151	--	151	75,00%	75,00%
Rafako-Handels AG	Zurych	przemysłu i ochrony środowiska handel urządzeniami wytwarzającymi energię	02.11.1993	551	(309)	242	99,50%	99,50%
				33 283	(1 895)	31 388		

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Dane finansowe spółek zależnych na dzień 31 grudnia 2007 roku*:

Nazwa Spółki	kapitał własny	kapitał zakładowy	zysk (strata) netto	zobowiązania	należności	aktywa jednostki, razem	przychody ze sprzedaży	nicopłacona wartość akcji / udziałów	otrzymane lub należne dywidendy
DOM Sp. z o.o.	14 358	12 700	10	699	1 351	15 057	3 648	--	--
ELWO S.A.	50 344	10 200	2 539	53 237	35 206	103 581	186 191	--	3 650
RAFAKO Engineering Sp. z o.o.	335	500	(165)	284	20	619	--	--	--
RAFAKO Engineering Solution doo	193	192	15	40	47	233	38	--	--
Rafako-Handels AG*	12	554	(47)	4	2	16	7	379	--

* - dane finansowe Rafako-Handels AG prezentowane zgodnie z PSR, spółka nie prowadzi działalności, dane na 31 grudnia 1996 roku

Udział RAFAKO S.A. w pozostałych spółkach przedstawia się następująco:

31 grudnia 2008 roku*

nazwa (firma) jednostki, ze wskazaniem formy prawnej	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	wartość bilansowa akcji (udziałów)	kapitał własny jednostki, w tym: - kapitał zakładowy	% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
APC Metalchem S.A. w upadłości**	Opole	projektowanie i produkcja aparatury chemicznej	–	(35 973) (17 563)	0,12%	0,12%
CBKK S.A.	Tarnowskie Góry	projektowanie kotłów energetycznych	21	3 266 501	2,55%	2,55%
Energo-Investment S.A. w likwidacji***	Racibórz	oddłużanie przedsiębiorstw i handel wierzytelnościami	–	831 831	12,82%	12,82%
Engorem Sp. z o.o.	Łódź	działalność remontowa w zakresie energetyki	6	7 609 1 165	0,04%	0,04%
FAMAK S.A.	Kluczbork	produkcja dźwignic i maszyn do transportu ciągłego	18	20 038 77 366	0,02%	0,02%
MORFEO S.A. w upadłości***	Ozorków	produkcja tkanin bawełnianych i bawełnopodobnych	–	(43 537) 2 311	0,03%	0,03%
PKE S.A.**	Katowice	wytwarzanie energii elektrycznej	489	3 296 045 1 559 231	0,01%	0,01%
WISTOM S.A. w upadłości	Tomaszów Mazowiecki	produkcja włókien chemicznych	–	(109 904) 59 371	0,67%	0,67%

534

* - dane finansowe spółek prezentowane wg PSR

** - dane na 30 czerwca 2007 roku

*** - dane na 31 grudnia 2005 roku

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

31 grudnia 2007 roku*

nazwa (firma) jednostki, ze wskazaniem formy prawnej	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	wartość bilansowa akcji (udziałów)	kapitał własny jednostki, w tym:		% udział w kapitale	% udział w ogólnej liczbie głosów
				- kapitał zakładowy			
APC Metalchem S.A. w upadłości**	Opole	projektowanie i produkcja aparatury chemicznej	–	(35 973)	(17 563)	0,12%	0,12%
CBKK S.A.	Tarnowskie Góry	projektowanie kotłów energetycznych	21	2 875	501	2,55%	2,55%
Energo-Investment S.A. w likwidacji***	Racibórz	oddłużanie przedsiębiorstw i handel wierzycelnościami	–	831	831	12,82%	12,82%
FAMAK S.A.	Kluczbork	produkcja dźwignic i maszyn do transportu ciąglego	18	19 374	77 366	0,02%	0,02%
MORFEO S.A. w upadłości***	Ozorków	produkcja tkanin bawełnianych i bawełnopodobnych	–	(43 537)	2 311	0,03%	0,03%
PKE S.A.	Katowice	wytwarzanie energii elektrycznej	489	3 275 888	1 559 231	0,01%	0,01%
WISTOM S.A. w upadłości	Tomaszów Mazowiecki	produkcja włókien chemicznych	–	(109 329)	59 371	0,67%	0,67%
			528				

* - dane finansowe spółek prezentowane wg PSR

** - dane na 30 czerwca 2007 roku

*** - dane na 31 grudnia 2005 roku

22. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych Spółka wycenia zgodnie z polityką rachunkowości opisaną w notcie 0.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku jako inwestycje w jednostkach stowarzyszonych Spółka prezentuje wartość udziałów w spółce SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o. z siedzibą w Zhangjiakou, Chiny, w której Spółka posiada udział w wysokości 26,23%. Podstawowym przedmiotem działalności SANBEI-RAFAKO jest produkcja i sprzedaż kotłów dla średnich i małych elektrowni. Spółka SANBEI-RAFAKO sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z chińskimi standardami rachunkowości. Zdaniem Zarządu Fabryki Kotłów RAFAKO S.A., Spółka nie wywiera znaczącego wpływu na jednostkę stowarzyszoną ze względu na ograniczoną w znacznym stopniu możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji na temat polityki operacyjnej i finansowej jednostki, wobec czego Spółka wykazuje daną inwestycję w cenie nabycia. Udziały w spółce o wartości wg ceny nabycia 4 644 tysiące złotych są w całości objęte odpisem aktualizującym z tytułu trwałej utraty wartości.

Tabela poniżej przedstawia skrócone informacje dotyczące inwestycji w spółkę SANBEI-RAFAKO sp. z o.o.*:

	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
Udział w bilansie jednostki stowarzyszonej:	7 113	5 313
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)	168 706	71 344
Aktywa trwałe (długoterminowe)	9 513	6 490
Zobowiązania krótkoterminowe	151 102	57 580
Zobowiązania długoterminowe	–	–
Aktywa netto	27 117	20 254

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Udział w dochodach i zysku jednostki stowarzyszonej:	155	122
Dochody	–	–
Zyski	<u>591</u>	<u>464</u>

* dane finansowe zgodnie z chińskimi standardami rachunkowości stosowanymi przez spółkę SANBEI-RAFAKO

23. Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe)

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Pożyczki udzielone	–	–
Lokaty długoterminowe	–	14 078
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	–	14 078
Pozostałe aktywa długoterminowe	–	–
Pożyczka Zarządu	–	–
Inne	–	–
	<u>–</u>	<u>14 078</u>

24. Świadczenia pracownicze

24.1. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Szczegółowe polityki rachunkowości w odniesieniu do świadczeń emerytalnych zostały opisane w notcie 6.24. Na podstawie wyceny dokonanej na koniec każdego roku obrachunkowego przez niezależnego aktuarium Spółka tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Początek okresu	17 853	16 945
Utworzenie rezerwy	2 748	2 281
Koszty wypłaconych świadczeń	(1 387)	(1 212)
Rozwiązanie rezerwy	–	(161)
Koniec okresu	<u>19 214</u>	<u>17 853</u>

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień i zakładane w roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku i w roku zakończonym 31 grudnia 2007 roku do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Stopa dyskontowa (%)	5,5	5,5
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)*	–	–
Wskaźnik rotacji pracowników*	5	5
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	4	4

* Brak danych w raporcie aktuarium

24.2. Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

Spółka nie tworzy rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

25. Zapasy

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Materiały (według ceny nabycia)	51 988	26 639
Produkty gotowe:		
Według ceny nabycia/kosztu wytworzenia	–	–
Według wartości netto możliwej do uzyskania	–	–
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	<u>51 988</u>	<u>26 639</u>

Odpisy aktualizujące wartość zapasów:

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Stan na początek okresu	4 000	4 035
- utworzenie odpisu aktualizującego	435	365
- rozwiązanie odpisu aktualizującego	–	(400)
Stan na koniec okresu	<u>4 435</u>	<u>4 000</u>

Zapasy materiałów o wartości księgowej 4 000 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie kredytu w rachunku bieżącym na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Zapasy materiałów o wartości księgowej 5 000 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie udzielonej gwarancji na dzień 31 grudnia 2007 roku.

26. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Należności z tytułu dostaw i usług	175 563	140 445
- do 12 miesięcy	175 109	140 110
- powyżej 12 miesięcy	454	335
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	388	14 314
- do 12 miesięcy	388	14 314
- powyżej 12 miesięcy	–	–
Należności budżetowe	–	17 472
Należności z tytułu podatku dochodowego	5 073	3 123
Pozostałe należności od osób trzecich, w tym:	18 940	12 100
- należności z tytułu udzielonych zaliczek	13 992	10 769
- udzielone pożyczki krótkoterminowe	232	229
- pozostałe	4 716	1 102
Pozostałe należności od podmiotów powiązanych	–	–
Należności ogółem (netto)	<u>199 964</u>	<u>187 454</u>
Odpis aktualizujący należności	28 089	11 888
Należności brutto	<u>228 053</u>	<u>199 342</u>

26.1. Należności z tytułu dostaw, robót i usług (brutto) - o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
a) do 1 miesiąca	133 598	94 617
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	16 093	30 803
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	442	759
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku	4 905	–
e) powyżej 1 roku	454	335
f) należności przeterminowane	48 548	40 133
Należności z tytułu dostaw, robót i usług, razem (brutto)	204 040	166 647
g) odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług	<u>(28 089)</u>	<u>(11 888)</u>
Należności z tytułu dostaw, robót i usług, razem (netto)	<u>175 951</u>	<u>154 759</u>

Zarząd Fabryki Kotłów RAFAKO S.A., po dokonaniu oceny realizowalności aktywów Spółki, uwzględniając czynnik czasu oraz jego wpływ na wartość tych aktywów, podjął decyzję o objęciu odpisem aktualizującym wartości należności od ELEKTRIM-MEGADDEX S.A., jednostki zależnej od spółki ELEKTRIM S.A. w pełnej wysokości, tj. w kwocie 14,1 miliona złotych.

Należności z tytułu dostaw, robót i usług o wartości bilansowej 150 179 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie udzielonych gwarancji oraz kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2008 roku (31 grudnia 2007 roku: 94 661 tysięcy złotych).

26.2. Należności z tytułu dostaw, robót i usług, przeterminowane (brutto) –z podziałem na należności nie spłacone w okresie:

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
a) do 1 miesiąca	9 386	438
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	8 114	11 697
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	1 433	544
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku	3 053	4 223
e) powyżej 1 roku	26 562	23 231
Należności z tytułu dostaw, robót i usług, przeterminowane, razem (brutto)	48 548	40 133
f) odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane	<u>(28 089)</u>	<u>(11 888)</u>
Należności z tytułu dostaw, robót i usług, przeterminowane, razem (netto)	<u>20 459</u>	<u>28 245</u>

Na dzień 31 grudnia 2008 roku z kwoty należności przeterminowanych 21 639 tysięcy złotych stanowiły należności od podmiotów powiązanych (31 grudnia 2007 roku: 21 498 tysięcy złotych).

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w punkcie 38.5. informacji dodatkowej.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

26.3. Należności krótkoterminowe brutto (struktura walutowa)

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
a) w walucie polskiej	148 366	156 663
b) w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)	79 687	42 679
b1. jednostka/waluta tys./GBP	–	13
tys. zł	–	63
b2. jednostka/waluta tys./EUR	17 502	11 668
tys. zł	72 189	42 297
b3. jednostka/waluta tys./BAM	273	–
tys. zł	584	–
b4. jednostka/waluta tys./TRY	3 600	–
tys. zł	6 913	–
b5. pozostałe waluty w tys. zł	1	319
Należności krótkoterminowe, razem	228 053	199 342

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-dniowy termin płatności. Jednakże, dla niektórych kontrahentów okres spłaty należności ustalany na podstawie indywidualnych umów zawiera się w przedziale od 1 do 3 miesięcy. Spółka posiada także należności o dłuższym okresie spłaty, dotyczące rat gwarancyjnych na kontraktach długoterminowych.

Spółka posiada politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony rezerwą na nieściągalne należności właściwą dla należności handlowych Spółki.

27. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów:		
- ubezpieczenia rzeczowe	2 078	951
- inne	965	766
- równowartość naliczonych przychodów ze sprzedaży związanych z wyceną kontraktów długoterminowych	47 050	66 376
	50 093	68 093

28. Lokaty krótkoterminowe

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Lokaty krótkoterminowe, w tym:	157 877	166 129
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	11 265	5 082
	157 877	166 129

29. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Środki pieniężne w banku i w kasie	12 821	8 230
Lokaty krótkoterminowe, w tym:	58 431	1 419
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	–	–
	71 252	9 649

Środki pieniężne w banku i w kasie są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych z bankiem stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosi 71 252 tysiące złotych (31 grudnia 2007 roku: 9 649 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Fabryka Kotłów RAFAKO S.A. dysponowała niewykorzystanymi przyznanymi środkami kredytowymi w wysokości 22 500 tysięcy złotych (31 grudnia 2007 roku: 73 476 tysięcy złotych).

30. Inwestycje krótkoterminowe przeznaczone do obrotu

	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
Certyfikaty depozytowe	1 331	1 476
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	30 565	51 052
	<u>31 896</u>	<u>52 528</u>

31. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe

31.1. Kapitał podstawowy

W prezentowanych w sprawozdaniu finansowym okresach sprawozdawczych kapitał podstawowy Spółki uległ zmianie. W 2007 roku Spółka podwyższyła kapitał poprzez emisję 52 200 000 akcji zwykłych serii I, w związku z czym na dzień 31 grudnia 2008 roku kapitał akcyjny Spółki wynosi 139 200 000 złotych i dzieli się na 69 600 000 akcji zwykłych o wartości nominalnej 2,00 złote każda następujących serii:

<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Akcje w szt.</i>	<i>Akcje w tys. zł</i>
Akcje serii A	900 000	1 800
Akcje serii B	2 100 000	4 200
Akcje serii C	300 000	600
Akcje serii D	1 200 000	2 400
Akcje serii E	1 500 000	3 000
Akcje serii F	3 000 000	6 000
Akcje serii G	330 000	660
Akcje serii H	8 070 000	16 140
Akcje serii I	52 200 000	104 400
	<u>69 600 000</u>	<u>139 200</u>

31.2. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 2,00 złote i zostały objęte w zamian za wkłady pieniężne.

31.3. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

31.4. Akcjonariusze Spółki o znaczącym udziale

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2008 roku jest zaprezentowana w załączniku nr 14 do sprawozdania Zarządu z działalności Spółki w 2008 roku dotyczącym stosowania zasad ładu korporacyjnego.

Struktura akcjonariatu uległa zmianie w okresie od 31 grudnia 2008 roku do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Lista akcjonariuszy posiadających powyżej 5% akcji wg stanu na dzień 31 marca 2009

<i>Nazwa podmiotu</i>	<i>Liczba akcji (w sztukach)</i>	<i>Liczba głosów wynikających z posiadanych akcji</i>	<i>Akcje (w tysiącach złotych)</i>	<i>Udział w kapitale zakładowym (%)</i>	<i>Procentowy udział w ogólnej liczbie głosów na WZA (%)</i>
Laris Investment Sp. z o.o. (spółka zależna Elektrim S.A.) ¹	26 064 251	26 064 251	52 128,50	37,45	37,45
ELEKTRIM S.A. ¹	8 682 189	8 682 189	17 364,38	12,47	12,47
BZ WBK AIB Asset Management S.A. (klienci) ² w tym:	19 117 974	19 117 974	38 235,95	27,47	27,47
Fundusze Inwestycyjne, których organem jest BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., zarządzane przez BZ WBK AIB Asset Management S.A. (Arka BZ WBK Akcji FIO, Arka BZ WBK Rozwoju Nowej Eurpy FIO, Arka BZ WBK Energii FIO, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy FIZ, Arka BZ WBK Zrównoważony FIO, Arka BZ WBK Lukas FIO ³ , w tym:	10 487 306	10 487 306	20 974,61	15,07	15,07
Arka BZ WBK Akcji FIO ⁴	3 495 732	3 495 732	6 991,46	5,02	5,02
Arka BZ WBK Zrównoważony FIO ⁵	3 492 997	3 492 997	6 985,99	5,02	5,02

1- stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 27 kwietnia 2007 roku

2- stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 6 marca 2009 roku

3 - stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 9 marca 2009 roku

4 - stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 24 sierpnia 2007 roku

5 - stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 2 stycznia 2009 roku

31.5. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 77 947 tysięcy złotych. W dniu 15 maja 2000 roku Walne Zgromadzenie Spółki podjęło uchwałę o przeznaczeniu kwoty 41 169 tysięcy złotych na pokrycie nierozliczonych strat z lat ubiegłych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku oraz 31 grudnia 2007 roku nie wystąpiły zdarzenia powodujące zmianę w kapitale ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.

31.6. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy powstał z ustawowych odpisów z zysków generowanych w poprzednich latach obrotowych, a także z nadwyżek z podziału zysku ponad wymagany odpis Spółce.

31.7. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych

Saldo kapitału rezerwowego z tytułu różnic kursowych jest korygowane o różnice kursowe wynikające z przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych jednostek powiązanych oraz zagranicznego oddziału Spółki.

31.8. Zyski zatrzymane

W skład zysków zatrzymanych, zgodnie z metodologią MSSF, w porównywalnym okresie objętym niniejszym sprawozdaniem zaliczono:

	<i>Niepodzielony wynik z lat ubiegłych</i>	<i>Wynik roku bieżącego</i>	<i>Razem</i>
Na dzień 1 stycznia 2008 roku	13 430	–	13 430
Zwiększenia:			
Wynik okresu	–	15 030	15 030
Zmniejszenia:			
Korekta kapitału	(866)	–	(866)
Podział wyniku za 2007 rok	(13 430)	–	(13 430)
Na dzień 31 grudnia 2008 roku	(866)	15 030	14 164
Na dzień 1 stycznia 2007 roku	10 646	–	10 646
Zwiększenia			
Wynik okresu	–	13 430	13 430
Zmniejszenia			
Podział wyniku za 2006 rok	(10 646)	–	(10 646)
Na dzień 31 grudnia 2007 roku	–	13 430	13 430

Korekty błędów podstawowych z lat ubiegłych

W sprawozdaniach finansowych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2008 roku dokonano korekty błędów polegającej na:

- uwzględnieniu decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego w kwocie wyższej od zadeklarowanej przez jednostkę o kwotę 1 136 tysięcy złotych, będącej wynikiem kontroli podatkowej przeprowadzonej w 2008 roku przez Drugi Śląski Urząd Skarbowy w Bielsku-Białej, której przedmiotem była kontrola w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych za 2002 rok,
- dokonaniu korekty deklaracji podatkowej podatku dochodowego od osób prawnych polegającej na pomniejszeniu wykazanych kosztów uzyskania przychodu o błędnie naliczoną amortyzację środka trwałego w kwocie 270 tysięcy złotych.

W porównywalnych danych finansowych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2007 roku Spółka nie dokonała korekty błędów podstawowych.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

32. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

	Waluta	Efektowna stopa procentowa %	Termin spłaty*	31 grudnia 2007	31 grudnia 2008
Krótkoterminowe					
Kredyty w rachunku bieżącym:					
Kredyt otrzymany 25.06.2008 roku z ING Bank Śląski S.A. w kwocie 3,5 miliona złotych zabezpieczony przelewem wierzytelności**	PLN	WIBOR 1M+1%	30.09.2009	-	-
	EUR	EURIBOR/LIBOR 1M+1,1%			
Kredyt otrzymany 16.03.2004 roku z Banku PEKAO S.A. w kwocie 5 milionów złotych zabezpieczony przelewem wierzytelności	PLN	WIBOR 1M+1%	30.06.2009	-	-
Kredyt otrzymany 10.05.2006 roku z BOŚ S.A. w kwocie 3 milionów złotych zabezpieczony przelewem wierzytelności oraz wekslem in blanco	PLN	WIBOR 1M+0,7%	30.04.2009	-	-
				-	-
				-	-
Pozostałe kredyty:					
Kredyt odnawialny otrzymany 19.04.2006 roku z DnB Nord S.A. w kwocie 1 miliona złotych zabezpieczony przelewem wierzytelności	PLN	WIBOR 1M+0,9%	28.02.2009	-	-
Kredyt odnawialny otrzymany 16.07.2008 roku z BRE Bank S.A. w kwocie 10 milionów złotych zabezpieczony przelewem wierzytelności oraz wekslem in blanco	PLN	WIBOR 1M+1%	29.05.2009	-	-
				-	-
				-	-

* - termin spłaty zobowiązań jest podany dla ostatniego okresu, w którym wystąpiło zobowiązanie, umowy pożyczek otrzymanych nie zawierają prowizji ani dodatkowych opłat za udzielenie

** - umowa przyznaje limit dla spółek z Grupy Kapitałowej RAFAKO tj. RAFAKO S.A., ELWO S.A. oraz RAFAKO Engineering Sp. z o.o., z tego 10 milionów złotych stanowi kredyt gotówkowy na ww. spółki z grupy, z czego na RAFAKO S.A. przypada 3,5 miliona złotych

Na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku nie wystąpiły w Spółce zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek. Wskaźnik zadłużenia bankowego, będący relacją sumy kredytów i pożyczek do sumy kapitałów własnych, na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku wyniósł 0%.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

33. Rezerwy

33.1. Zmiany stanu rezerw

	<i>Rezerwa na przewidywane straty na kontraktach</i>	<i>Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne</i>	<i>Ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2008 roku	13 598	17 853	31 451
Utworzone w ciągu roku obrotowego	6 582	2 748	9 330
Wykorzystane	–	(1 387)	(1 387)
Rozwiązane	(17 691)	–	(17 691)
Na dzień 31 grudnia 2008 roku	<u>2 489</u>	<u>19 214</u>	<u>21 703</u>
Krótkoterminowe 31 grudnia 2008 roku	1 897	1 254	3 151
Długoterminowe 31 grudnia 2008 roku	592	17 960	18 552
	<u>2 489</u>	<u>19 214</u>	<u>21 703</u>
	<i>Rezerwa na przewidywane straty na kontraktach</i>	<i>Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne</i>	<i>Ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2007 roku	490	16 945	17 435
Utworzone w ciągu roku obrotowego	18 538	2 281	20 819
Wykorzystane	–	(1 212)	(1 212)
Rozwiązane	(5 430)	(161)	(5 591)
Na dzień 31 grudnia 2007 roku	<u>13 598</u>	<u>17 853</u>	<u>31 451</u>
Krótkoterminowe 31 grudnia 2007 roku	13 462	1 189	14 651
Długoterminowe 31 grudnia 2007 roku	136	16 664	16 800
	<u>13 598</u>	<u>17 853</u>	<u>31 451</u>

33.2. Rezerwa na przewidywane straty na kontraktach

Spółka tworzy rezerwy na przewidywane straty na kontraktach zgodnie z metodologią opisaną w nocie 6.27.3. Jeśli na podstawie analizy wynika, iż szacunkowe koszty całkowite kontraktu przewyższą wiarygodne przychody z kontraktu (tzn. całkowity wynik na kontrakcie będzie stratą), wtedy cała strata na kontrakcie rozpoznawana jest w danym okresie obrotowym.

33.3. Rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne

Spółka tworzy rezerwę na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne zgodnie z polityką opisaną w nocie 6.24

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

34. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

W 2005 roku Spółka zawarła siedem umów leasingu finansowego samochodów osobowych, a w 2006 roku zawarła jedną umowę leasingu finansowego samochodu osobowego. Warunki tych umów przedstawia poniższe zestawienie:

	<i>Data zawarcia umowy</i>	<i>Wartość początkowa środka trwałego w tys. zł</i>	<i>Okres, na który zawarto umowę</i>	<i>Waluta umowy</i>	<i>Zobowiązanie z tytułu leasingu na 31 grudnia 2008 w tys. zł</i>	<i>Zobowiązanie z tytułu leasingu na 31 grudnia 2007 w tys. zł</i>
Umowa leasingu samochodu osobowego	26 września 2005 roku	103	48 miesięcy	EUR	21	41
Umowy leasingu pięciu samochodów osobowych	7 grudnia 2005 roku	247	47 miesięcy	EUR	62	106
Umowa leasingu samochodu osobowego	9 grudnia 2005 roku	68	48 miesięcy	EUR	17	30
Umowa leasingu samochodu osobowego	8 lutego 2006 roku	107	48 miesięcy	EUR	32	52
Razem		525			132	229

35. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Spółka posiada nierozliczone transakcje walutowe typu forward. Są to transakcje sprzedaży EUR w kwocie 38 126 758 EUR.

<i>Lp.</i>	<i>Data zawarcia</i>	<i>Data rozliczenia</i>	<i>Waluta</i>	<i>Kurs rozliczenia</i>	<i>Nominał transakcji (EUR)</i>	<i>Wycena transakcji na 31.12.2008 (PLN)</i>	<i>Bank</i>
1.	2008-10-24	2010-03-22	EUR/PLN	3,9780	7 041 783	(1 939 815,18)	BGŻ S.A.
2.	2008-10-24	2010-08-20	EUR/PLN	3,9930	2 872 522	(791 818,01)	BGŻ S.A.
3.	2008-10-24	2010-10-20	EUR/PLN	3,9980	1 436 809	(397 574,61)	BGŻ S.A.
4.	2008-10-29	2010-06-21	EUR/PLN	3,5955	6 000 000	(3 859 024,42)	BGŻ S.A.
5.	2008-10-29	2010-12-20	EUR/PLN	3,6045	4 000 000	(2 576 485,79)	BGŻ S.A.
6.	2008-10-30	2010-01-20	EUR/PLN	3,6560	1 436 261	(755 729,23)	BRE Bank S.A.
7.	2008-10-30	2010-01-20	EUR/PLN	3,6560	2 880 000	(1 515 393,23)	BRE Bank S.A.
8.	2008-10-30	2010-03-22	EUR/PLN	3,6660	861 756	(445 092,35)	BRE Bank S.A.
9.	2008-11-04	2009-09-21	EUR/PLN	3,5440	1 838 627	(1 164 697,90)	BRE Bank S.A.
10.	2008-11-04	2009-10-20	EUR/PLN	3,5445	2 020 000	(1 281 494,47)	BRE Bank S.A.
11.	2008-11-04	2009-11-20	EUR/PLN	3,5450	1 839 000	(1 167 713,17)	BRE Bank S.A.
12.	2008-11-12	2009-07-20	EUR/PLN	3,7820	1 600 000	(716 959,42)	Kredyt Bank S.A.
13.	2008-11-12	2009-07-20	EUR/PLN	3,7790	3 400 000	(1 371 837,75)	BRE Bank S.A.
					37 226 758	(17 983 635,53)	

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

Powyższe transakcje walutowe zostały zawarte w związku z realizowanymi kontraktami handlowymi denominowanymi w EUR, w oparciu o warunki rynkowe nie odbiegające od warunków powszechnie stosowanych dla tego typu transakcji finansowych.

Wzrost kursu EUR powyżej kursu spot, będącego istotnym składnikiem formuły wyceny przedmiotowych transakcji na koniec grudnia 2008 roku (tj. powyżej kursu 4,1724 PLN/EUR), będzie skutkował zwiększeniem ujemnej wyceny wykazanych transakcji. „Ujemny” wpływ ewentualnego wzrostu kursu EUR powyżej poziomu 4,1724 PLN/EUR na wycenę i wynik finansowy Spółki w części będzie rekompensowany wzrostem wartości kontraktów handlowych (a tym samym rentowności tych kontraktów) denominowanych w EUR i powiązanych z zawartymi transakcjami walutowymi.

36. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

36.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe

	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług		
Wobec jednostek powiązanych	6 383	1 670
Wobec jednostek pozostałych	145 173	182 486
	<u>151 556</u>	<u>184 156</u>
Zobowiązania finansowe		
Odroczone zyski z tytułu kontraktów walutowych	17 984	–
Kontrakty forward na waluty obce	17 984	–
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	132	229
	<u>18 116</u>	<u>229</u>
Pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	4 312	3 662
Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych	490	379
Zobowiązania wobec wspólnego przedsięwzięcia	57	28
Inne zobowiązania	625	726
	<u>5 484</u>	<u>4 795</u>
Razem	<u><u>175 156</u></u>	<u><u>189 180</u></u>

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku nastąpił spadek zobowiązań wobec dostawców o 32 600 tysięcy złotych (w roku zakończonym 31 grudnia 2007 roku wzrost zobowiązań o 36 959 tysięcy złotych).

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 30-dniowych. Pozostałe zobowiązania są nieoprocentowane, ze średnim 30-dniowym terminem płatności.

Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatku od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach miesięcznych w ciągu całego roku obrotowego.

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi przedstawione są w nocie 38.5 informacji dodatkowej.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

36.2. Pozostałe zobowiązania niefinansowe

	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
Zobowiązania z tytułu podatków, cel, ubezpieczeń społecznych i innych		
Podatek VAT	1 697	–
Podatek dochodowy od osób prawnych	–	–
Podatek zryczałtowany u źródła	–	–
Podatek dochodowy od osób fizycznych	1 375	1 115
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	4 908	4 330
Pozostałe	403	24
	8 383	5 469
	8 383	5 469

36.3. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychody przyszłych okresów

	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
Rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu:		
Niewykorzystanych urlopów	889	626
Premii	6 224	9 681
Napraw gwarancyjnych	5 686	1 555
Rezerwy na przyszłe koszty	1 171	1 358
Kosztów audytu	114	114
Inne	–	58
	14 084	13 392
	14 084	13 392
Przychody przyszłych okresów z tytułu:		
Otrzymane zaliczki na poczet przyszłych dostaw	103 449	3 578
Wycena kontraktów długoterminowych	125 402	140 006
Kar umownych	229	1 241
Inne	878	878
	229 958	145 703
	229 958	145 703

36.4. Rezerwa na koszty niewykorzystanych urlopów

Rezerwa na koszty niewykorzystanych urlopów wyliczana jest miesięcznie w oparciu o faktyczną ilość dni niewykorzystanych urlopów na koniec każdego miesiąca. W ciągu roku obrotowego na każdy miesiąc przypada jedna dwunasta należnego urlopu za cały rok, powiększona o wszystkie niewykorzystane dni z okresów poprzednich. Ustalona w ten sposób ilość dni mnożona jest przez średnią stawkę dzienną dla danego pracownika, ustaloną w oparciu o wynagrodzenie z miesiąca, na który rezerwa jest wyliczana powiększone o obciążenia z tytułu ZUS.

36.5. Rezerwa z tytułu premii

Spółka wypłaca pracownikom premię roczną, której wysokość jest uzależniona od stopnia realizacji zysku operacyjnego firmy. Zgodnie z postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy (UZP), po zatwierdzeniu rocznych sprawozdań finansowych Spółki, w terminie do 30 dni, Zarząd – po zasięgnięciu opinii Związków Zawodowych – podejmuje decyzję o wypłacie premii uznaniowej dla pracowników Spółki. W ciągu roku obrotowego Spółka tworzy rezerwę z tytułu premii rocznej w wysokości określonej w UZP, o ile Zarząd Spółki nie podejmie decyzji o jej nie tworzeniu.

36.6. Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych

Rezerwy na naprawy gwarancyjne są tworzone w następstwie oszacowania spodziewanych i możliwych do oszacowania kosztów nadzoru, napraw, prac i robót gwarancyjnych związanych z zobowiązaniami kontraktowymi Spółki, wynikającymi z zakończenia realizacji umowy o usługę budowlaną. Wysokość tworzonej rezerwy jest sumą oszacowanych kosztów (własnych Spółki i kosztów „zewnętrznych” dostaw i usług) pomniejszoną o spodziewane, prawdopodobne przychody z tytułu refundacji tych kosztów (np. od dostawców i podwykonawców).

37. Należności i zobowiązania warunkowe

37.1. Należności warunkowe

	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
Należności z tytułu gwarancji bankowych i poręczeń otrzymanych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	130 072	463 008
Otrzymane poręczenia spłaty kredytów i gwarancji bankowych, w tym:	16 362	7 522
- od podmiotów powiązanych	-	-
Należności dotyczące nierozstrzygniętych sporów w władzami podatkowymi	-	-
Weksle otrzymane pod zabezpieczenie	48 833	46 988
Akredytywy	121 381	-
	316 648	517 518

37.2. Zobowiązania warunkowe

	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	566 791	536 902
Poręczenie spłaty kredytów i gwarancji bankowych, w tym:	12 450	40 800
- na rzecz jednostek powiązanych	12 450	10 800
Zobowiązania dotyczące nierozstrzygniętych sporów w władzami podatkowymi	-	-
Weksle wydane pod zabezpieczenie, w tym:	266	72 266
- dla jednostek powiązanych	220	220
Akredytywy	11 265	10 944
	590 772	660 912

37.3. Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Spółka posiadała podpisane umowy dotyczące planowanych w 2009 roku nakładów inwestycyjnych na łączną kwotę 2 604 tysiące złotych. Umowy te dotyczą głównie inwestycji w budynki i budowlę Spółki.

W 2009 roku Spółka planuje ponieść nakłady inwestycyjne w kwocie 41 565 tysięcy złotych, w tym:

- rzeczowe aktywa trwale 22 164 tysiące złotych;
- wartości niematerialne 6 887 tysięcy złotych;
- długoterminowe inwestycje finansowe 12 514 tysięcy złotych.

W 2008 roku Spółka planowała ponieść nakłady inwestycyjne w kwocie 85 380 tysięcy złotych, w tym:

- rzeczowe aktywa trwale 35 148 tysięcy złotych;
- wartości niematerialne 7 762 tysiące złotych;
- długoterminowe inwestycje finansowe 42 470 tysięcy złotych.

Poniesione przez Spółkę w 2008 roku nakłady inwestycyjne wyniosły 33 472 tysiące złotych, w tym: maszyny, urządzenia, komputery i środki transportu 18 865 tysięcy złotych, budynki i budowlę 14 005 tysięcy złotych, wartości niematerialne 4 754 tysiące złotych, pozostałe 603 tysiące złotych.

37.4. Sprawy sądowe

Na dzień 31 grudnia 2008 roku łączna wartość zgłoszonych przez Spółkę wierzytelności wynosi 67 500 tysięcy złotych, w tym:

- 7 671 tysięcy EUR (32 006 tysięcy złotych) w ramach postępowań upadłościowych firm zagranicznych,
- 11 500 tys. USD (34 061 tysięcy złotych) z tytułu roszczenia o zapłatę.

Wierzytelność o największej wartości, tj. 11 500 tysięcy USD (34 061 tysięcy złotych) dotyczy roszczenia o zapłatę odszkodowania przez Spółkę Akcyjną Donieckoblenergo z siedzibą na Ukrainie, z powodu ostatecznego zaniechania realizacji budowy kotła przez klienta.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku łączna wartość zgłoszonych przez Spółkę wierzytelności wynosi 30 312 tysięcy złotych, w tym:

- 8 061 tysięcy EUR (28 874 tysiące złotych) w ramach postępowań upadłościowych firm zagranicznych. Wierzytelność o największej wartości, tj. 4 469 tysięcy EUR (16 009 tysięcy złotych) dotyczy postępowania upadłościowego firmy SEGHERS BETTER TECHNOLOGY FOR SOLIDS+AIR N.V. z siedzibą w Willebroek w Belgii, o którym Spółka informowała w dotychczasowych raportach.

37.5. Gwarancje

Spółka na dzień 31 grudnia 2008 roku posiadała zobowiązania warunkowe wynikające z gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych o łącznej wartości 566 791 tysięcy złotych, w tym:

1. gwarancje dobrego wykonania umowy o łącznej wartości 161 007 tysięcy złotych udzielone przez BGŻ S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności,
2. gwarancje dobrego wykonania oraz zwrotu zaliczki o wartości 121 756 tysięcy złotych udzielona przez Calyon Bank Polska S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności z kontraktu,
3. gwarancje dobrego wykonania umowy, zwrotu zaliczki, właściwego usunięcia wad lub usterek, zapłaty należności oraz należytego wykonania kontraktu w okresie gwarancyjnym o łącznej wartości 71 328 tysięcy złotych udzielone przez BRE BANK S.A. zabezpieczone umową współpracy,
4. gwarancje zwrotu zaliczki, dobrego wykonania umowy oraz należytego usunięcia wad i usterek o łącznej wartości 44 642 tysiące złotych udzielone przez Bank PeKaO S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności z kontraktu, zastawem na wierzytelnościach oraz umową na linię na gwarancje bankowe,
5. gwarancje zwrotu zaliczki, wykonania kontraktowych zobowiązań gwarancyjnych, dobrego wykonania umowy oraz z tytułu udziału w przetargu o łącznej wartości 37 482 tysiące złotych udzielone przez Kredyt Bank S.A. zabezpieczone wekslem własnym in blanco,
6. gwarancje dobrego wykonania umowy udzielone przez ING Bank Śląski S.A. o łącznej wartości 32 017 tysięcy złotych zabezpieczone umową kredytową,
7. gwarancje należytego wykonania kontraktu o łącznej wartości 27 311 tysięcy złotych udzielone przez PZU S.A. zabezpieczone weksłami in blanco oraz notarialnym oświadczeniem o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 Kpc,
8. gwarancje zwrotu zaliczki, dobrego wykonania umowy oraz terminowego usunięcia wad i usterek o wartości 16 767 tysięcy złotych udzielone przez Towarzystwo Ubezpieczeń EULER HERMES S.A. zabezpieczone umowami o udzielenie gwarancji kontraktowych oraz umowami należytego limit odnawialny,
9. gwarancje należytego wykonania umowy oraz zwrotu zaliczki o łącznej wartości 12 649 tysięcy złotych udzielone przez Bank Millennium S.A. zabezpieczone linią gwarancyjną oraz przelewem wierzytelności,
10. gwarancje dobrego wykonania o wartości 10 537 tysięcy złotych udzielone przez Deutsche Bank Polska S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności z kontraktu,
11. gwarancje dobrego wykonania umowy o łącznej wartości 6 971 tysięcy złotych udzielone przez BOŚ S.A. zabezpieczone przelewem wierzytelności, weksłami In blanco, oświadczeniem o poddaniu się egzekucji,
12. gwarancje dobrego wykonania umowy oraz udziału w przetargu o łącznej wartości 5 241 tysięcy złotych udzielone przez Raiffeisen Bank Polska S.A. zabezpieczone umową o limit wierzytelności,
13. gwarancje dobrego wykonania umowy oraz terminowego usunięcia wad i usterek o łącznej wartości 4 548 tysięcy złotych udzielone przez T.U. Allianz Polska S.A. zabezpieczone umową o limit odnawialny oraz wekslem in blanco,

14. gwarancje należytego wykonania umowy o wartości 4 454 tysiące złotych udzielona przez STU ERGO HESTIA S.A. zabezpieczone wekslem in blanco,
15. gwarancje zwrotu zaliczki, należytego usunięcia wad i usterek oraz dobrego wykonania umowy w okresie technicznym o łącznej wartości 4 247 tysięcy złotych udzielone przez DnB Nord S.A. zabezpieczone umową o limit kredytowy,
16. gwarancje dobrego wykonania umowy o łącznej wartości 3 366 tysięcy złotych udzielone przez PTU S.A. zabezpieczone wekslami własnymi in blanco,
17. właściwego usunięcia wad i usterek oraz z tytułu udziału w przetargu o łącznej wartości 2 468 tysięcy złotych udzielone przez TUIR WARTA S.A. zabezpieczone umową o udzielenie gwarancji kontraktowych.

37.6. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Spółki mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

W roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku w Spółce miała miejsce kontrola podatkowa w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych przeprowadzona przez Drugi Śląski Urząd Skarbowy w Bielsku Białej. Kontrolą objęto okres 12 miesięcy 2002 roku. Kontrola została zakończona decyzją określającą wysokość zobowiązania podatkowego wyższą od zadeklarowanej przez Spółkę o kwotę 1 135 588 złotych. Kwota powyższa została ujęta w sprawozdaniu finansowym za rok 2008 jako korekta błędu w kapitale własnym Spółki.

W roku zakończonym 31 grudnia 2007 roku nie miała miejsca kontrola podatkowa dotycząca podatku dochodowego od osób prawnych.

38. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji z podmiotami powiązanymi za dany okres obrotowy (informacje dotyczące należności przeterminowanych na koniec okresu obrotowego przedstawione są w punkcie 26.2 informacji dodatkowej):

<i>Podmiot powiązany</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia:</i>	<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych</i>
Podmioty o znaczącym wpływie na Spółkę:					
ELEKTRIM S.A.	2008	–	42	–	–
	2007	–	54	–	6
Jednostki z Grupy Kapitałowej ELEKTRIM S.A.:					
ELEKTRIM-MEGADEX S.A.	2008	–	–	–	15
	2007	30	2	14 101	16
PAK S.A.	2008	151	723	6	2
	2007	–	–	–	–
Polska Telefonía Cyfrowa Sp. z o.o.	2008	–	753	–	139
	2007	–	948	–	156
Jednostki zależne:					
ELWO S.A.	2008	–	13 168	–	911
	2007	1 924	19 640	–	1 491
PGL-DOM Sp. z o.o.	2008	57	63	10	–
	2007	48	59	12	1
FPM S.A.	2008	–	11 199	–	4 783
	2007	–	–	–	–
RAFAKO Engineering Sp. z o.o.	2008	118	1 515	67	490
	2007	165	–	201	–
RAFAKO Engineering Solution doo	2008	2 413	62	305	43
	2007	–	–	–	–
RAFAKO-HANDELS AG	2008	–	–	–	490
	2007	–	–	–	379
Jednostka stowarzyszona:					
SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o.	2008	–	–	–	–
	2007	–	–	–	–

W 2008 roku Spółka nie zawierała istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe.

38.1. Jednostka dominująca Spółki.

Spółka nie posiada jednostki dominującej.

38.2. Podmiot o znaczącym wpływie na Spółkę.

Laris Investment Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (jednostka zależna od ELEKTRIM S.A.) posiada 37,45% akcji zwykłych Spółki (31 grudnia 2007 roku: 37,45%). ELEKTRIM S.A. z siedzibą w Warszawie posiada 12,47% akcji zwykłych Spółki (31 grudnia 2007 roku: 12,47%).

38.3. Jednostka stowarzyszona

SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o. z siedzibą w Zhangjiakou, Chiny

Spółka posiada 26,23 %-owy udział w spółce SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o. (31 grudnia 2007 roku: 26,23 %).

38.4. Wspólne przedsięwzięcie, w którym Spółka jest współnikiem

Spółka nie prowadzi wspólnych przedsięwzięć.

38.5. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Wszelkie transakcje z podmiotami powiązanymi są przeprowadzane na warunkach stosowanych przez Spółkę w relacjach gospodarczych z podmiotami niepowiązanymi. Wynagrodzenie ustalane jest w drodze przetargu, ustalane są standardowe warunki płatności. Podmiot powiązany musi zapewnić wykonanie usługi zgodnie z dokumentacją, udzielić gwarancji na określony czas oraz przedstawić zabezpieczenie w postaci bankowej gwarancji dobrego wykonania. Wobec podmiotów powiązanych obowiązują również standardowe kary umowne, zapisy zabezpieczające zachowanie tajemnicy, własności przemysłowej, ubezpieczenia kontraktu, działania siły wyższej i rozstrzygania ewentualnych sporów.

38.6. Pożyczka udzielona członkom Zarządu i Rady Nadzorczej

W okresie sprawozdawczym ani w okresach porównywalnych nie udzielono pożyczek członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki.

38.7. Transakcje z udziałem innych członków Zarządu

W okresie sprawozdawczym ani w okresach porównywalnych Spółka nie prowadziła żadnych transakcji z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.

Ilość akcji Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, a także ilość akcji i udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką, będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, według stanu na 31 grudnia 2008 roku, przedstawia poniższa tabela:

	Nazwa spółki	Łączna liczba akcji (udziałów)	Wartość nominalna akcji (udziałów) w złotych
<i>Osoba zarządzająca</i>			
Wiesław Różacki	RAFAKO S.A.	10 000	20 000,00
Eugeniusz Myszka	RAFAKO S.A.	4 450	8 900,00
Jerzy Thamm	RAFAKO S.A.	8 433	16 866,00
Roman Jarosiński	ELEKTRIM S.A.	5	5,00
<i>Osoba nadzorująca</i>			
Sławomir Sykucki	ELEKTRIM S.A.	5	5,00

* Jerzy Thamm - Wiceprezes Zarządu z dniem 1 stycznia 2009 roku złożył rezygnację z pełnionej funkcji

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

38.8. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2008</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2007</i>
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	5 287	5 095
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	–
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	–	–
Świadczenia pracownicze w formie akcji własnych	–	–
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego głównej kadrze kierowniczej	5 287	5 095

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2008 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie wypłacone w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	1 780	607,2	17,3
Wiesław Różacki	520	204,0	11,1
Roman Jarosiński	420	134,4	–
Eugeniusz Myszk	420	134,4	5,8
Jerzy Thamm	420	134,4	0,4
Rada Nadzorcza	566,9	–	1,4
Andrzej Banasiewicz	35,6	–	0,1
Piotr Fugiel	35,6	–	0,1
Grażyna Kuś	41,0	–	0,1
Witold Okarma	76,6	–	0,2
Krzysztof Pawelec	95,8	–	0,2
Sławomir Sykucki	76,6	–	0,2
Marek Wiak	76,6	–	0,2
Marian Woronin	41,0	–	0,1
Leszek Wysłocki	88,1	–	0,2
Rada Nadzorcza – jednostki zależne lub stowarzyszone	187,6	–	–
Eugeniusz Myszk	118,7	–	–
Jerzy Thamm	68,9	–	–
Razem	2 534,5	607,2	18,7

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2007 roku przedstawiało się następująco:

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie wypłacone w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	1 416	475,2	24,2
Wiesław Różacki	408	122,4	8,4
Roman Jarosiński	336	117,6	–
Eugeniusz Myszk	336	117,6	6,6
Jerzy Thamm	336	117,6	9,2
Rada Nadzorcza	515,1	–	4,2
Andrzej Banasiewicz	36,6	–	0,4
Piotr Fugiel	69,6	–	0,6
Witold Okarma	69,6	–	0,6
Krzysztof Pawelec	87,0	–	0,6
Sławomir Sykucki	69,6	–	0,6
Marek Wiak	69,6	–	0,6
Marian Woronin	33,0	–	0,2
Leszek Wyslocki	80,1	–	0,6
Rada Nadzorcza – jednostki zależne lub stowarzyszone	111,2	–	–
Eugeniusz Myszk	48,7	–	–
Jerzy Thamm	62,5	–	–
	–	–	–
Razem	2 042,3	475,2	28,4

38.9. Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych

Spółka nie prowadzi programu akcji pracowniczych.

39. Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

W dniu 9 lipca 2008 roku, Rada Nadzorcza Spółki działając na podstawie uprawnienia wynikającego ze Statutu Spółki, dokonała wyboru firmy DORADCA Zespół Doradców Finansowo- Księgowych Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie, Al. J. Piłsudskiego 1A, 20-011 Lublin, wpisaną do rejestru KIBR pod numerem 232, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Wybór audytora nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. W przeszłości Spółka korzystała z usług ww. firmy w zakresie przeglądu i badania sprawozdań finansowych jednostkowych i Grupy Kapitałowej RAFAKO za 2006 i 2007 rok.

W dniu 28 lipca 2008 roku Spółka zawarła umowę z firmą DORADCA Zespół Doradców Finansowo- Księgowych Spółka z o.o. z siedzibą w Lublinie na dokonanie przeglądu i badania sprawozdań jednostkowych i skonsolidowanych za półrocze i rok 2008. Łączna wysokość wynagrodzenia za przegląd i badanie sprawozdań finansowych została ustalona na poziomie 133 tysięcy złotych (w tym: sprawozdanie jednostkowe 92 tysiące złotych, skonsolidowane 41 tysięcy złotych). Za rok 2007 łączna wysokość wynagrodzenia za przegląd i badanie sprawozdań finansowych została ustalona na poziomie 139 tysięcy złotych. Spółka nie zawierała w 2008 roku innych umów z ww. podmiotem.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	Rok zakończony 31 grudnia 2008	Rok zakończony 31 grudnia 2007
Obowiązkowe badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego*, w tym:	133	139
- badanie sprawozdania jednostkowego	92	94
Inne usługi poświadczające	–	–
Usługi doradztwa podatkowego	–	–
Pozostałe usługi	–	–
Razem	133	139

* odnosi się do firmy DORADCA Zespół Doradców Finansowo – Księgowych Sp. z o.o.

Wynagrodzenie nie obejmuje usług świadczonych na rzecz innych spółek Grupy

40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Celem zarządzania ryzykiem finansowym w Fabryce Kotłów RAFAKO S.A. jest ograniczenie zmienności generowanych przepływów pieniężnych oraz osiąganych wyników finansowych na podstawowej działalności biznesowej do akceptowalnego poziomu. Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Spółka należą: kredyty bankowe, środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe, walutowe transakcje terminowe i umowy leasingu. Głównym zadaniem wspomnianych instrumentów jest wspomaganie i zabezpieczenie finansowe bieżącej działalności operacyjnej Spółki poprzez stabilizowanie i neutralizowanie ryzyk płynności finansowej, zmienności kursów walutowych i stóp procentowych, a także bezpieczne i efektywne lokowanie nadwyżek finansowych. Pozostałe instrumenty finansowe – takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług - powstają w związku z prowadzeniem przez spółkę bieżącej działalności biznesowej i są nieodłącznym jej elementem.

Spółka nie prowadzi obrotu instrumentami finansowymi. Wszystkie opisane w niniejszym rozdziale instrumenty mają charakter wspomagający bezpośrednio procesy biznesowe, wynikające z prowadzonej przez Spółkę działalności podstawowej. Spółka nie dopuszcza do wykorzystania instrumentów finansowych w celach spekulacyjnych czy innych, niepowiązanych ściśle z podstawową działalnością operacyjną Spółki.

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego w analizowanym okresie było i jest obecnie ryzyko walutowe Spółki. Wielkość tego ryzyka została przedstawiona w nocie 40.2. Zasady rachunkowości Spółki dotyczące instrumentów pochodnych zostały omówione w nocie 6.17.

40.1. Ryzyko stopy procentowej

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A. jest narażona na ryzyko stopy procentowej z tytułu finansowania podstawowej działalności poprzez krótkoterminowe kredyty bankowe o zmiennej stopie procentowej. Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość nominalna portfela kredytów dostępnych Spółce wynosiła 22 500 tysięcy złotych. Dostępne kredyty nie były wykorzystywane, tym samym ryzyko kredytowe oraz ewentualne zmiany stóp procentowych nie stanowiły istotnego zagrożenia dla działalności Spółki. Kredyty dostępne Spółce to kredyty zaciągnięte w PLN, dlatego też Spółka na bieżąco monitoruje sytuację związaną z decyzjami Rady Polityki Pieniężnej mającymi bezpośredni wpływ na poziom oprocentowania kredytów. Z uwagi na niewielkie zaangażowanie kredytowe i związane z tym nieznaczne ryzyko stopy procentowej oraz obserwowane od pewnego czasu działania RPP polegające na obniżaniu poziomu referencyjnych stóp procentowych NBP, Spółka nie rozważa zawierania kontraktów terminowych na stopę procentową (swapy procentowe).

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej). Nie przedstawiono wpływu na kapitał własny Spółki

	<i>Zwiększenie/ zmniejszenie o punkty procentowe</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku		
PLN	+ 1%	391
EUR	+ 1%	320
PLN	- 1%	(313)
EUR	- 1%	(256)
Rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku		
PLN	+ 1%	(522)
EUR	+ 1%	636
USD	+ 1%	102
GBP	+ 1%	22
PLN	- 1%	418
EUR	- 1%	(509)
USD	- 1%	(82)
GBP	- 1%	(18)

40.2. Ryzyko walutowe

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego, na które narażona jest Spółka jest ryzyko walutowe, które wynika ze zmian kursu walutowego, powodujących niepewność, co do przyszłego poziomu przepływów pieniężnych denominowanych w walutach obcych. Ekspozycja na ryzyko walutowe Spółki wynika z faktu, że znaczna część jej przepływów pieniężnych jest wyrażona w walutach obcych. W minionym okresie niemal 26% przychodów Spółki wyrażonych było w walutach obcych, przede wszystkim w EUR.

Ryzyko walutowe nie dotyczy udzielonych Spółce kredytów bankowych. 100% nominalnej wartości portfela kredytów dostępne jest w polskiej walucie.

Obserwowany do połowy 2008 roku, trend umacniania się PLN wpływał w znacznym stopniu na realizowane przez firmę kontrakty eksportowe. Działania podejmowane przez Spółkę do tego momentu, zmierzały do ograniczenia ryzyka zmiany kursów walut poprzez zmniejszenie ekspozycji walutowej na najistotniejsze z punktu widzenia Spółki pary walut, tj. EUR i PLN, poprzez stosowanie zabezpieczenia naturalnego (dopasowanie walutowe przychodów i kosztów). Efektem takiego działania było nieobciążanie ekspozycji walutowej Spółki dostępnymi instrumentami finansowymi, co okazało się bardzo istotne w momencie dynamicznego odwrócenia trendu i systematycznego, trwającego do dzisiaj procesu osłabiania PLN. Niemniej jednak, Spółka wykorzystwała wzrost kursu EUR/PLN do zawarcie transakcji zabezpieczających w formie kontraktów FORWARD, o czym informowała w bieżących komunikatach. Należy podkreślić, że zawarte kontrakty terminowe mają wyłącznie charakter zabezpieczający, a ich wartości i daty zapadalności są ściśle skorelowane z przepływami handlowymi Spółki, wynikającymi z podpisanych już kontraktów handlowych.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Spółka zabezpieczyła 74,4% ekspozycji walutowej rozumianej jako różnica pomiędzy przyszłymi przychodami i kosztami w Spółki wyrażonymi w walucie EUR.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto (w związku ze zmianą wartości godziwej aktywów i zobowiązań pieniężnych) oraz kapitału własnego Spółki (z tytułu zmiany wartości godziwej kontraktów terminowych typu forward i zabezpieczeń inwestycji netto) na racjonalnie możliwe wahania kursu poszczególnych walut przy założeniu niezmienności innych czynników.

	<i>Wzrost/ spadek kursu waluty</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>	<i>Wpływ na kapitał własny</i>
31 grudnia 2008 – EUR	+10%	5 846	4 735
	-10%	(5 846)	(4 735)
31 grudnia 2008 – TRY	+10%	691	560
	-10%	(691)	(560)
31 grudnia 2007 – EUR	+10%	6 645	5 382
	-10%	(6 645)	(5 382)
31 grudnia 2007 – USD	+10%	1 015	822
	-10%	(1 015)	(822)
31 grudnia 2007 – GBP	+10%	210	170
	-10%	(210)	(170)

40.3. Ryzyko cen towarów

Spółka jest narażona na ryzyko wzrostu cen, szczególnie materiałów strategicznych dla działalności Spółki. Na poziom tego ryzyka znacząco wpływa sytuacja na światowych rynkach cen surowców – stali, metali szlachetnych, paliw i energii powodowana zarówno wahaniami kursów walut jak i koncentracją producentów zmierzającą do prowadzenia wspólnej kontroli cen. Strategia zarządzania ryzykiem cen towarów zakłada dążenie do zawierania kontraktów z poddostawcami materiałów i usług w walucie kontraktu głównego, lokowanie dostaw materiałów po stronie klienta, jak również zawieranie umów zakupowych w cenach stałych. Spółka nie zawiera wieloletnich umów z poddostawcami, zakres dostaw i dostawcy ustaleni są indywidualnie w zależności od potrzeb Spółki.

40.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Fabryki Kotłów RAFAKO S.A. jest ściśle związane z prowadzeniem podstawowej działalności Spółki. Wynika ono z zawartych kontraktów handlowych i związane jest z potencjalnym wystąpieniem zdarzeń, które mogą przybrać postać niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności lub istotnego opóźnienia w spłacie należności. Udzielanie klientom, tzw. kredytu kupieckiego jest aktualnie nieodłącznym elementem prowadzenia działalności gospodarczej, jednakże Spółka podejmuje szereg działań mających na celu zminimalizowanie ryzyk związanych z podjęciem współpracy z potencjalnie nierzetelnym klientem. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji.

Klienci, którzy w opinii Spółki, na podstawie przeprowadzonej weryfikacji, nie są wiarygodni finansowo, są zobowiązani do przedstawienia odpowiednich zabezpieczeń finansowych, które minimalizują ryzyko niewypłacalności tych firm wobec Spółki. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności i niezwłocznie podejmowanym działaniom windykacyjnym wobec należności przeterminowanych, narażenie Spółki na ryzyko kredytowe jest nieznaczne.

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

40.5. Ryzyko związane z płynnością

Spółka jest narażona na ryzyko płynności w przypadku niedopasowania struktury terminowej przepływów pieniężnych na realizowanych przez Spółkę kontraktach. Spółka dąży do zapewnienia tzw. pozytywnych przepływów pieniężnych, co przy założeniu terminowego regulowania należności eliminuje ryzyko płynności. Nominalna wartość linii kredytowych, do których ma dostęp Spółka skutecznie zapobiega ewentualnym negatywnym zdarzeniom związanym z opóźnieniami w terminowym regulowaniu należności. Ponadto, w związku z bardzo dobrą sytuacją finansową Spółki i wysokim wskaźnikiem płynności, Spółka w znacznym stopniu uniezależniła się od zewnętrznych źródeł finansowania działalności. Dostępne kredyty bankowe nie były wykorzystane. W nadchodzącym okresie Spółka nie zamierza zwiększać swojej ekspozycji kredytowej.

W związku z powyższym ryzyko niedoboru środków pieniężnych i utraty płynności finansowej przez Spółkę w chwili obecnej nie występuje.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Spółki na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz na dzień 31 grudnia 2007 roku wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

<i>31 grudnia 2008</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	–	–	–	–	–
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	8 012	144 679	3 770	10 887	–	167 348
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	–	36	96	–	–	132
Instrumenty pochodne	–	–	5 703	12 281	–	17 984
	8 012	144 715	9 569	23 168	–	185 464
<i>31 grudnia 2007</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	–	–	–	–	–
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	20 583	165 563	3 427	6 033	–	195 606
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	–	36	61	132	–	229
Instrumenty pochodne	–	–	–	–	–	–
	20 583	165 599	3 488	6 165	–	195 835

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
Dodatkowe informacje i objaśnienia
(w tysiącach złotych)

41. Instrumenty finansowe

41.1. Wartości godziwe

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Spółka posiadała pochodne instrumenty zabezpieczające. Wszystkie instrumenty finansowe Spółki zostały wykazane w sprawozdaniu finansowym według wartości godziwej.

Wartość godziwa instrumentów finansowych została ustalona poprzez zdyskontowanie prognozowanych przepływów pieniężnych przy użyciu aktualnie obowiązujących stóp procentowych.

	<i>Kategoria zgodnie z MSR 39</i>	<i>Wartość bilansowa</i>		<i>Wartość godziwa</i>	
		<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>	<i>31 grudnia 2008</i>	<i>31 grudnia 2007</i>
<i>Aktywa finansowe</i>					
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:					
- akcje i udziały	DDS	42 497	31 916	42 497	31 916
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:					
- lokaty długoterminowe	UdtW	–	14 078	–	14 078
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe), w tym:					
- lokaty krótkoterminowe	UdtW	189 773	218 657	189 773	218 657
- certyfikaty depozytowe	DDS	157 877	166 129	157 877	166 129
- jednostki uczestnictwa TFI Allianz	DDS	1 331	1 476	1 331	1 476
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	30 565	51 052	30 565	51 052
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	199 964	187 454	199 964	187 454
		71 252	9 649	71 252	9 649

Zobowiązania finansowe

Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:					
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	–	–	–	–
Pozostałe zobowiązania (długoterminowe), w tym:					
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	132	229	132	229
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	132	229	132	229
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:					
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	165 423	194 420	165 423	194 420
		17 984	–	17 984	–
		17 984	–	17 984	–

Użyte skróty:

UdtW	– Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
WwWGpWF	– Aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
PiN	– Pożyczki i należności,
DDS	– Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
PZFWgZK	– Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

41.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Kategoria Zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu nyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Aktywa finansowe</i>								
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:								
- akcje i udziały	DDS	-	-	(19 375)	-	-	-	(19 434)
	DDS	-	-	(19 375)	-	-	-	(19 375)
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:								
- lokaty długoterminowe	UdtW	417	(476)	-	-	-	-	(59)
	UdtW	417	(476)	-	-	-	-	(59)
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe)								
- lokaty powyżej 3 miesięcy do roku	UdtW	2 275	(1 000)	-	(260)	1 033	30	2 078
- certyfikaty inwestycyjne	DDS	2 275	(1 000)	-	-	-	-	1 275
- jednostki uczestnictwa TFI Allianz	DDS	-	-	-	(144)	-	-	(144)
	DDS	-	-	-	(116)	1 033	30	947
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	33	7 472	(16 201)	(4)	-	-	(8 700)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	5 339	6 361	-	-	-	-	11 700
Razem		8 064	12 357	(35 576)	(264)	1 033	30	(14 356)

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Zobowiązania finansowe</i>								
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	(117)	(9)	-	-	-	(103)	(229)
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(117)	(9)	-	-	-	(103)	(229)
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	PZFWgZK	(8)	(16)	-	-	-	-	(24)
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	(8)	(16)	-	-	-	-	(24)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	(562)	(4 418)	-	739	-	-	(4 241)
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	-	-	-	(17 984)	-	-	(17 984)
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	-	-	-	(17 984)	-	-	(17 984)
Razem		(687)	(4 443)	-	(17 245)	-	(6 115)	(28 490)

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Aktywa finansowe</i>								
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:								
- akcje i udziały	DDS	-	-	-	-	7 261	3 890	11 151
	DDS	-	-	-	-	7 261	3 890	11 151
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:								
- lokaty długoterminowe	UdtW	751	(1 226)	-	-	-	-	(475)
	UdtW	751	(1 226)	-	-	-	-	(475)
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe)								
- lokaty krótkoterminowe	UdtW	3 797	(2 157)	-	696	598	-	2 934
- certyfikaty depozytowe	DDS	-	-	-	182	-	-	182
- jednostki uczestnictwa TFI Allianz	DDS	-	-	-	514	598	-	1 112
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	678	(5 097)	(4 119)	(51)	-	-	(8 589)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	WwWGpWF	4 063	(3 655)	-	-	-	-	408
Razem		9 289	(12 135)	(4 119)	645	7 859	3 890	5 429

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Zobowiązania finansowe</i>								
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	(81)	2	-	-	-	(227)	(306)
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(81)	2	-	-	-	(227)	(306)
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	PZFWgZK	(14)	3	-	-	-	-	(11)
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	(14)	3	-	-	-	-	(11)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	(173)	2 362	-	319	-	-	2 508
Razem		(268)	2 367	-	319	-	(7 050)	(4 632)

41.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższych tabelach przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Spółki narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

Rok zakończony 31 grudnia 2008 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1rok</i>	<i>1-2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty krótkoterminowe	157 877	-	-	-	-	-	157 877

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A.
 Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku
 Dodatkowe informacje i objaśnienia
 (w tysiącach złotych)

<i>Oprocentowanie zmienne</i>	<i><1rok</i>	<i>1-2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	71 252	–	–	–	–	–	71 252
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	132	–	–	–	–	–	132
Rok zakończony 31 grudnia 2007 roku							
<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1rok</i>	<i>1-2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	9 649	–	–	–	–	–	9 649
Lokaty krótkoterminowe	166 129	–	–	–	–	–	166 129
<i>Oprocentowanie zmienne</i>	<i><1rok</i>	<i>1-2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty długoterminowe	13 511	567	–	–	–	–	14 078
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	122	105	2	–	–	–	229

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Spółki, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

42. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Spółce w okresie styczeń – grudzień kształtowało się następująco:

	2008	2007
Zarząd Spółki	4	4
Biura zarządów	241	217
Biuro handlowe	185	176
Pion produkcji	1 367	1 300
Razem	<u>1 797</u>	<u>1 697</u>

W 2008 roku przeciętne zatrudnienie w Fabryce Kotłów RAFAKO S.A., wyniosło 1 797 pracowników i w porównaniu z rokiem 2007 zwiększyło się o 100 osób (o 5,8%).

Według stanu na koniec grudnia 2008 roku wśród pracowników Spółki zwiększył się udział pracowników posiadających wykształcenie wyższe i średnie – stanowili oni 61,84% zatrudnionych (31 grudnia 2007: 61,17%). Udział absolwentów wyższych uczelni także nieznacznie zwiększył się i w 2008 roku wyniósł 28,74% ogółu zatrudnionych (31 grudnia 2007: 28,56%).

W niewielkim stopniu uległa zmianie struktura wiekowa zatrudnionych: udział pracowników w wieku do 40 lat zwiększył się z 39,58% w 2007 roku do 40,83% w 2008, natomiast zmalał udział pracowników w wieku od 41 do 50 lat (z 31,01% w 2007 roku do 28,96% w 2008). Udział pracowników w wieku powyżej 50 lat zwiększył się i w 2008 roku wyniósł 30,21% (31 grudnia 2007: 29,41%).

W 2008 roku znacząco wzrósł w Spółce udział pracowników ze stażem pracy do 10 lat - stanowili oni 19,98% ogółu zatrudnionych w porównaniu do 17,25% w 2007, zmalał udział pracowników o stażu od 11 do 20 lat – 17,75% (31 grudnia 2007: 20,33%) oraz nieznacznie zmalał udział pracowników o stażu pracy powyżej 20 lat – 62,28% (31 grudnia 2007: 62,42%).

43. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W dniu 26 lutego 2009 roku RAFAKO S.A. otrzymała od jednostki zależnej ELWO S.A. informację o otrzymaniu postanowienia Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach Wydział X Gospodarczy z dnia 26 lutego 2009 roku, o ogłoszeniu upadłości spółki ELWO S.A. obejmującej likwidację jej majątku.

Zarząd Spółki stoi na stanowisku, że upadłość jednostki zależnej w świetle następujących po sobie faktów, o których spółka informowała w okresie od 28 listopada 2008 roku w raportach bieżących jest rozwiązaniem, które w zaistniałej sytuacji w sposób optymalny chroni interesy akcjonariuszy Fabryki Kotłów RAFAKO S.A.

Podpisy członków Zarządu

31 marca 2009 roku	Wiesław Różacki	Prezes Zarządu
31 marca 2009 roku	Roman Jarosiński	Wiceprezes Zarządu
31 marca 2009 roku	Eugeniusz Myszk	Wiceprezes Zarządu

Podpis osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ksiąg rachunkowych

31 marca 2009 roku	Wiesława Skrzynecka	Główny Księgowy
--------------------	---------------------	-----------------	-------